

Jyväskylän Kankaan ideakilpailu

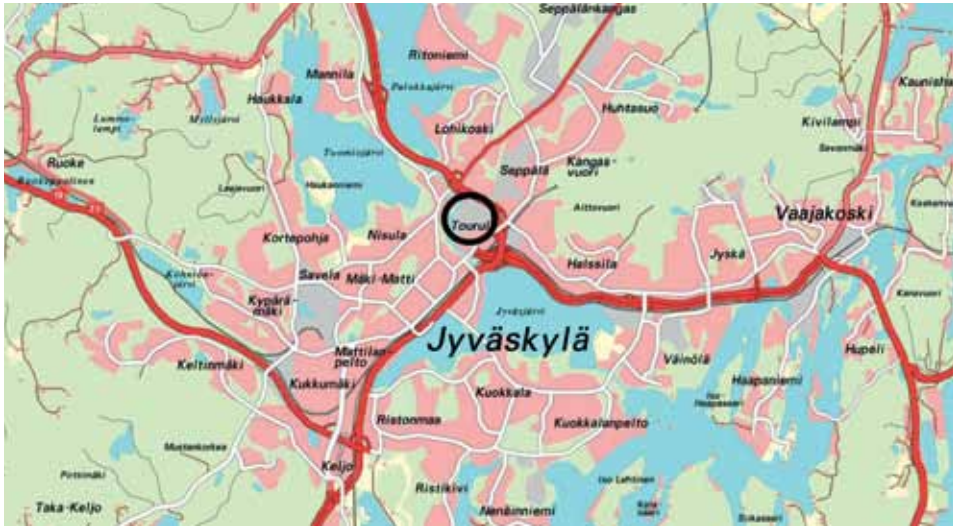
ARVOSTELUPÖYTÄKIRJA

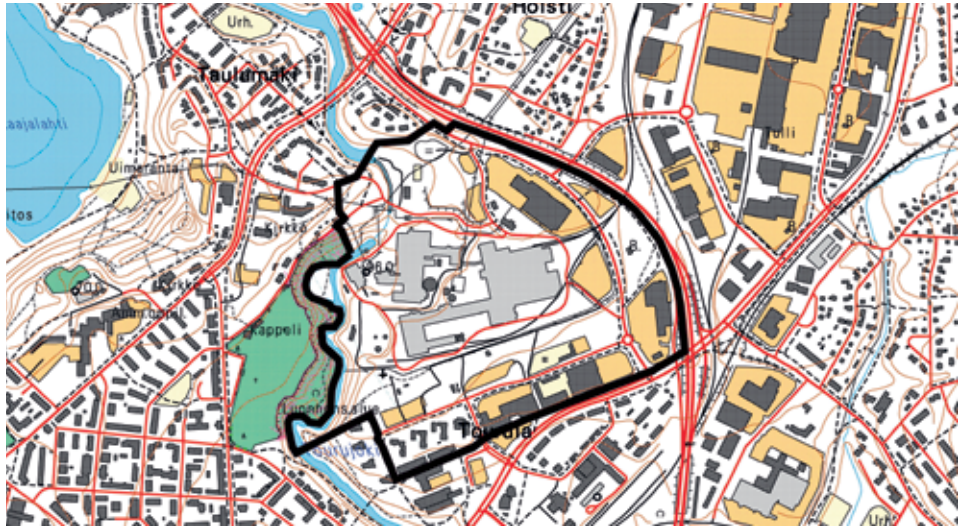
www.jyvaskyla.fi/kangas

SISÄLLYSLUETTELO

1	KILPAILUN JÄRJESTÄMINEN	5
1.1	Kilpailun järjestäjä, luonne ja tarkoitus	6
1.2	Osanotto-oikeus	6
1.3	Palkintolautakunta ja asiantuntijat	6
1.4	Kilpailuohjelman hyväksyminen, kilpailun säännöt	7
1.5	Kilpailun asiakirjat ja kysymykset	7
1.6	Kilpailun aikataulu	7
1.7	Kilpailuehdotusten käyttöoikeus	7
1.8	Kilpailuehdotusten palautus	7
2	KILPAILUN TAVOITTEET ARVOSTELUPERUSTEET	9
2.1	Kilpailun taustaa	10
2.2	Kilpailualue	10
2.3	Kilpailun tavoitteet	10
2.4	Kilpailun teemat	11
2.5	Kilpailuehdotusten arvostelu ja arvosteluperusteet	11
3	KILPAILUN YLEISARVIOINTI	13
3.1	Yleistä	14
3.2	Kaupunkirakenne ja kokonaisnäkemys	14
3.3	Vanhan paperitehtaan käsittely aktiivisena aluekeskuksena	15
3.4	Korttelit	16
3.5	Viher- ja maisemarakenne	17
3.6	Liikenne ja pysäköinti	17
3.7	Asiantuntijoiden yleisarvioinnit teemoittain	17
3.8	Yleisöpalautte	25
4	EHDOTUSKOHTAISET ARVIOINNIT	27
5	KILPAILUN RATKAISU	43
5.1	Kilpailun tulos	44
5.2	Palkintolautakunnan suositus ja jatkosuunnitteluohjeet	50
5.3	Nimikuorten avaus	50
5.4	Arvostelupöytäkirjan varmennus	51

Alueen sijainti Jyväskylän kaupunkirakenteessa merkitty mustalla ympyrällä

Kilpailualueen rajaus

Ortokuva alueesta

Kankaan alue luoteesta

1. KILPAILUN JÄRJESTÄMINEN

4

5

1. KILPAILUN JÄRJESTÄMINEN

1.1 KILPAILUN JÄRJESTÄJÄ, LUONNE JA TARKOITUS

Kankaan vanhan paperitehdasalueen suunnittelu ja kehittäminen monipuoliseksi 3000 asukkaan ja 1500 työpaikan, palvelujen ja virkistystyksen alueeksi on Jyväskylän keskusta-alueen lähivuosien merkittävin kaupunkikehityshanke. Jyväskylän kaupunki järjesti osayleiskaavan pohjaksi yleisen ideakilpailun, jonka tarkoituksena oli etsiä ratkaisuja Kankaan alueen kehittämiseksi eläväksi, kestävästi kehityksen mukaisten arvojen sekä kävelyn ja pyöräilyn ehdoilla toimivaksi kaupunginosaksi, jolla on vahva identiteetti ja suuri sydän vanhassa punatiilisessä tehdasrakennuksessa.

1.2 OSANOTTO-OIKEUS

Kilpailu oli avoin kaikkien maiden kansalaisille. Ainakin yhdeltä työryhmän edustajalta edellytettiin oikeutta harjoittaa arkkitehdin ammattia Suomessa. Kilpailuohjelma ja materiaali toimitettiin vain suomeksi. Kilpailijoita kannustettiin tuottamaan monipuolisia ratkaisuja, jotka vastaavat maankäytön, asumisen, liikenteen ja yhdyskuntateknisen huollon, ekologian ja maisemasuunnittelun sekä palveluiden, nykyaikaisen työympäristön ja liiketoiminnan kehittämisen haasteisiin.

1.3 PALKINTOLAUTAKUNTA JA ASiantuntijat

Tuomaristo

- kaupunginjohtaja Markku Andersson, palkintolautakunnan puheenjohtaja
- kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Pauli Partanen
- kaupunginhallituksen varapuheenjohtaja Pirkko Selin
- apulaiskaupunginjohtaja Timo Koivisto
- kaupungingeodeetti Erja Saarivaara, DI
- kaupunginarkkitehti Ilkka Halinen, arkkitehti SAFA
- yleiskaavapäällikkö Leena Rossi, arkkitehti SAFA
- hankejohtaja Anne Sandelin, arkkitehti SAFA

Suomen Arkkitehtiliiton nimeäminä tuomareina toimivat:

- Ulla Kuitunen, arkkitehti SAFA
- Matti Anttila, arkkitehti SAFA

Kilpailusihteeristö

- Ilona Mansikka, arkkitehti SAFA
- suunnitteluarkkitehti Pirjo Heinänen rakennusarkkitehti KI

Lisäksi tuomariston tukena toimi ulkopuolinen asiantuntijaraati, johon kuulivat seuraavat henkilöt:

- **Käyttäjänäkökulma:** professori, arkkitehti Jarmo Suominen
- **Eko- ja energianäkökulmat sekä hiilinielut:** johtava tutkija, arkkitehti Pekka Lahti/VTT
- **Liikenne, sis. kevyt liikenne painotus:** liikenneinsinööri Timo Vuoriainen / Jyväskylän kaupunki
- **Vanhojen teollisuuskiinteistöjen kehittäminen:** projektipäällikkö Erkki Jaala / Jyväskylän kaupunki
- **Toteutettavuus ja kustannukset:** DI Tarmo Savolainen / Rapal Oy
- **Virkistys ja ympäristö:** maisema-arkkitehti Mervi Vallinkoski / Jyväskylän kaupunki
- **Asukas- ja toimijanäkökulma:** verkostokoordinaattori, DI Antti Poikola / Hub Jyväskylä
- **Kiinteistökehittäminen:** toimitusjohtaja Juha Takala, Jykes Kiinteistöt Oy
- **Energia- ja Kunnallistekniikan ratkaisujen kehittäminen:** kaukolämpöpäällikkö Marjukka Nuutinen, Jyväskylän Energia Oy

1. KILPAILUN JÄRJESTÄMINEN

1.4 KILPAILUOHJELMAN HYVÄKSYMINEN, KILPAILUN SÄÄNNÖT

Kilpailuohjelma on kilpailun järjestäjien, palkintolautakunnan ja Suomen Arkkitehtiliiton kilpailuvaliokunnan hyväksymä. Kilpailukieli on suomi. Kilpailussa noudatettiin Suomen Arkkitehtiliiton kilpailusääntöjä.

1.5 KILPAILUN ASIAKIRJAT JA KYSYMYKSET

Kilpailuohjelma oli maksuton. Kilpailun internet-sivuilla oli ladattavissa kilpailuohjelma liitteineen. Internet-sivuilta löytyi myös muu kilpailuun liittyvä aineisto

Esitettyihin kysymyksiin vastattiin kilpailun verkkosivuilla.

1.6 KILPAILUN AIKATAULU

13.6.2011	Avoimet ovet tehdasalueella
1.7.2011	Kilpailu alkoi
5.8.2011	Kilpailukysymysten jättö
13.8.2011	Kilpailua koskeva seminaari
19.8.2011 mennessä	Kilpailukysymysten vastaukset
7.11.2011	Kilpailu päättyi
3.2.2012	Tulosten julkistaminen

1.7 KILPAILUEHDOTUSTEN KÄYTTÖOIKEUS

Kilpailun järjestäjällä on omistusoikeus palkittuihin ja tunnustuspalkinnon saaneisiin kilpailuehdotuksiin tekijänoikeuden jäädessä ehdotuksen tekijälle. Omistusoikeus palkittujen ja tunnustuspalkinnon saaneiden kilpailuehdotuksen aineistoihin on järjestäjällä, sisältäen oikeuden käyttää aineistoa Kankaan jatkosuunnittelussa. Kaikki kilpailuun lähetettävät työt on dokumentoitu ja esitelty kilpailun verkkosivuilla. Palkituista töistä järjestetään näyttely kauppakeskus Kolmikulmassa Jyväskylässä 7.2.-28.2.2012.

1.8 KILPAILUEHDOTUSTEN PALAUTUS

Kilpailuehdotuksia ei palauteta. Kilpailun päätyttyä palkitsemattomat ja lunastamattomat ehdotukset ovat noudettavissa kilpailun järjestäjältä kuukauden ajan kilpailun tuloksen julkistamisesta. Erikseen pyydettyä, ehdotukset voidaan palauttaa myös postin välityksellä lähetys- ja toimituskulut kattavalla postiennakkorvauksella. Tarkemmat ohjeet julkaistaan kilpailun ratkettua verkkosivuilla.

Näkymä Jyväsjärvelle 7. kerroksen tasolta

Kankaan alue / Keskusta

Kankaan alue etelästä

2. KILPAILUN TAVOITTEET JA ARVOSTELUPERUSTEET

2. KILPAILUN TAVOITTEET JA ARVOSTELUPERUSTEET

2.1 KILPAILUNTAUSTAA

Jyväskylä on kasvava ja kehittyvä noin 130 000 asukkaan kaupunki ja Suomen halutuiimpia asuin-kaupunkeja muuttotahallukkuustutkimuksen mukaan. Jyväskylän visiona on olla kilpailukykyinen kaupunki, joka tarjoaa kannustavat mahdollisuudet elämiseen, yrittämiseen ja opiskeluun. Kaupungin kehittämisen strategiateemoina ovat muun muassa eheä ja vetovoimainen yhdyskuntarakenne, ilmasto- ja ympäristömuutoksiin vastaaminen sekä kilpailuetu erottautumalla muista vastaavista kaupungeista.

Jyväskylän asumisen strategisina linjauksina ovat

1. asumisen kirjo: eri elämäntilanteisiin sopivaa asumista
2. asumisen luovuus: innovatiivista asuntorakentamista
3. asumisen rikkaus: suvaitseva, arki-viihtyisä ja yhteisöllisyyttä tukeva kaupunki.

Kankaan avoin ideakilpailu on tärkeä ensimmäinen vaihe Kankaan vanhan paperitehdasalueen toteutusprosessissa, jossa vanha tehdasympäristö muutetaan 15-20 vuoden aikana monipuoliseksi asumisen, työpaikkojen ja palvelujen alueeksi.

Ennen arkkitehtuurikilpailuohjelman laadintaa keväällä 2011 Jyväskylän kaupunki ja HUB Jyväskylä kutsuivat yksittäisiä kansalaisia, yhteisöjä ja porukoita tuottamaan oman näkemyksensä siitä, mitä hyvä kaupunki tarkoittaisi Kankaan alueel-

la tulevaisuudessa. Ideointijakson aikana järjestettiin eri ryhmille toistakymmentä työpajaa eri menetelmillä, otettiin vastaan yksittäisten ihmisten ja omatoimiporukoiden ideatuotoksia, kerättiin näkemyksiä avoimella verkkofoorumilla ja jalkauduttiin ostoskeskukseen. Prosessiin osallistui tavalla tai toisella noin 600 ihmistä. Tavoitteena oli koota asukkaiden ja yhteisöjen asiantuntemusta ja kokemuksellista tietoa, jonka arkkitehtuurikilpailun osallistujat voivat pukea fyysiseen muotoon ja yhdistää muihin suunnittelutavoitteisiin ja reunaeh-toihin.

Vuorovaikutusprosessin aineistot ovat edelleen saatavilla internetistä joko kilpailun sivustolta kohdasta Ideointiprojekti Kaupungin Kangas -> tai suoraan osoitteesta: www3.jkl.fi/blogit/kangas/

Kilpailijoita kehoitettiin tutustumaan Kankaan kilpailun verkkosivustolla esitettyihin kommentteihin ja ideoihin suunnittelun pohjaksi. Kilpailun lopulliset tavoitteet on asetettu vuorovaikutusprosessiaineiston, kilpailun asiantuntijoiden sekä Jyväskylän kaupungin strategisten tavoitteiden ja maankäytön toteuttamisohjelma Kymppi-R:n asumisen tavoitteiden pohjalta.

2.2 KILPAILUALUE

Kilpailualue sijaitsee Jyväskylän ydinkeskustasta n. 1 km koilliseen. Kankaan tehdasalue on keskeisellä paikalla yhdyskuntarakenteessa, Seppälän ja kaupungin keskustan välissä. Kehittymällä monipuoliseksi työpaikkojen, palvelujen ja asumisen alueeksi, Kankaan alue voi yhdistää keskustarakenteen luontevasti Seppälän palvelujen alueeseen. Koko kilpailualueen laajuus on n. 50 ha, josta Kankaan entisen paperitehdasalueen pinta-ala on n. puolet eli 27 h.

Kilpailualueen rajaa kolmelta suunnalta rakennettu ympäristö. Itäpuolella on Seppälän entinen teollisuusalue, joka on voimakkaasti muuttumassa kaupallisten palveluiden ja osittain myös asuinalueeksi. Koillisessa ja pohjoisessa ovat Holstin ja Lohikosken vanhat kerros-, rivi- ja omakotiasuntoalueet. Luoteessa on Taulumäen hiukan uudempi pienkerros- ja rivitalovaltainen asuntoalue. Etelässä on Tourulan liike-, toimisto- ja kerrostaloaluetta. Kilpailualue sijaitsee liikenteellisessä solmukohdassa, jossa eri suunnista tulevat valtatie kohtaavat. Lännessä aluetta rajaa Tourujoki ja sen länsirannalla oleva luonnonsuojelualue sekä Vanha hautausmaa. Tourujoki yhdistää toisiinsa Jyväsjärven ja Palokkajärven, joka on yhteydessä edelleen Tuomiojärveen.

Kankaan alue on kaikilla kaavatasoilla merkitty teollisuusalueeksi, joten alueen kehittäminen tulee aiheuttamaan muutoksia maakuntakaavaan, yleiskaavaan sekä asemakaavaan.

2.3 KILPAILUN TAVOITTEET

Kankaan alueen kilpailulla haettiin entiselle tehdasalueelle uutta, erityistä ja ainutlaatuista ilmettä ja identiteettiä osana Jyväskylän laajenevaa keskustaa. Alueen kehittämisen tavoitteena on elämyksellinen, toiminnoiltaan monipuolinen, yhteisöllisyttä korostava ja toiminnoiltaan ja kaupunkikuvaltaan sekoittunut kaupunginosa, jossa palvelurakenne tukee sekä asumista että työpaikkoja. Kankaan olemassa olevia vahvuuksia, upeaa Tourujokilaaksoa, vanhoja punatiilisiä teollisuusrakennuksia sekä erinomaista saavutettavuutta toivotaan hyödynnettäväksi alueen vahvan identiteetin luomisessa. Alueen tiivistymäksi tavoitellaan vanhaan paperitehtaaseen alueen toimintojen ja palvelujen sydäntä. Vanha paperitehtaan onnistunut kehittäminen monipuoliseksi, työpaikkoihin ja palveluihin painottuneeksi keskuksesi on alueen olennainen vetovoimatekijä. Kankaan alue tulee mieltää osaksi keskustaa. Tavoitteena on tilallisesti mielenkiintoinen ja tiivis kaupunkiympäristö, josta löytyy elämyksellisyyttä, monipuolisia kohtaamispaikkoja ja kerroksellisuutta.

Kankaan alueelle tavoitellaan noin 3000 asukasta. Tämä tarkoittaa asumiselle Kankaan alueella varattavaksi vähintään 150 000 k-m² rakennusoikeutta. Alueen asumisen osalta tavoitteena on tarjota laadukasta keskusta-asumista sekä sosiaalisesti ja demografisesti tasapainoinen ja monipuolinen elinympäristö. Yksi tavoitteista on tarjota kohtuuhintaisia, suuria asuntoja noin 10 % asuntotarjonnasta. Alueelle pyritään samaan monipuoliseen eri asumismuotoja, joista sosiaalisen asumisen; vuokra-asumisen, palveluasumi-

2. KILPAILUN TAVOITTEET JA ARVOSTELUPERUSTEET

sen, osaomistusasumisen ja yhteisöllisen asumisen osuus on noin 30%. Alueen sijainti Jyväskylän ydinkeskustan vieressä luo edellytykset tiivistää yhdyskuntarakenetta kerrostalorakentamisella.

Uuden Kankaan työpaikkatavoitteena on noin 50 000-70 000 k-m² työpaikkaintensivisiä toimintoja (josta vanha paperitehdas on noin 30 000 k-m²), toimistoja, palveluja ja toimitilaa. Tavoitteena on luoda alueelle uusia työpaikkoja 1300-1500 kpl, joiden luonteen tulee mahdollistaa sekoittunut aluerakenne asumisen kanssa.

Palveluiden osalta tavoitteena ovat kaupunginosan asukas- ja työpaikkamäärien mahdollistamat lähipalvelut: päivittäistavarakauppa, ravintola- ja kahvilapalveluja, erikoiskauppaa; kampaamo, hyvinvointipalveluja, harrastekauppoja, kirpputori, päiväkotitoimintakeskus sekä yksityisen sektorin kulttuuri- ja liikuntapalvelut, jotka kaikki tukevat monipuolisen ja elävän kaupunginosakeskuksen syntymistä. Kankaan alueen palveluiden tulee vastata hyvin asukkaan ja työssäkäyvän palvelutarpeisiin ja mahdollistaa myös arjen sujuminen autoriippumattomasti.

Kankaan alueen keskeinen sijainti keskustan ja Seppälän välissä antaa mahdollisuuden toteuttaa aidosti autoriippumaton alue, jossa panostetaan kävelyyn, pyöräilyyn ja bussilla liikkumiseen.

Kankaan alueen liikennesuunnittelun lähtökohdaksi on, että alueen palvelut ovat hyvin saavutettavissa kaikilla kulkumuodoilla ja liikennejärjestelyillä edistetään toimivan, turvallisen ja viihtyisän asuinalueen syntymistä. Pysäköinnin osalta tavoitteena on rakenteellinen, keskitetty pysäköinti-

ratkaisu. Kevyen liikenteen laatuikäytävä yhdistää keskustan ja Seppälän alueen.

Viherympäristön osalta tavoitteena on luoda Kankaalle monimuotoinen ja omaleimainen kaupunkivihreä ympäristö. Tourojoen sijainti Kankaan alueella mahdollistaa vesiaiheen käyttämisen uuden alueen elävöittämisessä. Tavoitteena on hyödyntää virtaavaa vettä ja hulevesiä niin, että saadaan uuteen kaupunkiympäristöön sen identiteettiä ja viihtyisyyttä parantava maisemallinen vesielementti, mahdollisesti myös Tourojoen vanhaa uomaan muistautua.

Yksi kilpailun tärkeistä tavoitteista on myös Kankaan kehittäminen mahdollisimman hiilineutraaliksi ja kestäväksi alueeksi.

Näiden kaupungin asettamien tavoitteiden lisäksi taustalla vaikuttavat myös Kaupungin Kangas-osallistuvan kaupunkisuunnitteluprojektin kokoamat asukkaiden tiivistetyt tavoitteet alueelle:

- monipuolisuus
- yhteisöllisyys ja kohtaamiset
- virikkeellisyys ja luonnonläheisyys
- liikkuminen
- vilkkaus, toiminta ja elämä

2.4 KILPAILUN TEEMAT

Kilpailussa halutaan panostaa arjen käytettävyyden toteutumiseen Kankaan alueella tulevaisuudessa, ja siksi kilpailuohjelmassa alueen kehittämisen teemat kuvattiin neljänä konseptina, jotka koostuvat halutuista käyttäjäkokemuksista ja yleisemmistä laadullisista tavoitteista.

Kilpailuehdotuksissa kehoitettiin ottamaan kantaa siihen, kuinka nämä tavoitellut alueen käyttökonseptit voidaan ratkaista fyysisen ympäristön keinoin sekä havainnollistamaan selostuksessa ja kuvilla näiden ohjelmassa haluttujen kokemusten toteutumista alueella.

Kankaan alueen käyttökonseptit:

1. Elämyksellinen sydän
2. Vihreä laakso
3. Liikkuvat jalat
4. Kestävä rakenne

2.5 KILPAILUEHDOTUSTEN ARVOSTELU JA ARVOSTELUPERUSTEET

Kilpailuun saapui määräaikaan mennessä yhteensä 32 ehdotusta. Kaikki saapuneet kilpailuehdotukset numeroitiin pakettien avaamisjärjestyksessä. Kaikki ehdotukset asetettiin nähtäville ja yleisön kommentoitavaksi kilpailun verkkosivuille. Palkintolautakunta ja työryhmä kokoontuivat yhteensä 6 kertaa. Kaikki kilpailutyöt jaettiin luokkiin (ylä-, keski- tai alaluokka). Kaikista kilpailutöistä laadittiin kirjallinen arvostelu. Nämä ovat arvostelupöytäkirjan osana.

Tuomaristo kiinnitti huomiota arvostelussa seuraavassa mainittuihin tärkeimpiin näkökohtiin. Yleisesti arvioinnista voitiin todeta, että arvostelussa ehdotusten merkittävät kokonaisansiot ovat tärkeämpiä kuin yksityiskohtien virheettömyys.

- Ainutlaatuinen ja uudenlainen kokonaisuus alueelle
- Kestävä ja ekologista elämäntapaa tukeva kaupunkisuunnittelu
- Kankaan elinvoimaisen sydämen ja alueidentiteetin muodostuminen, alueen monipuolisuus ja yhteisöllisyys
- Autoriippumatonta liikkumiskulttuuria ja kevyen liikenteen käyttöä tukevat ratkaisut
- Innovatiiviset viherkonseptit ja kaupunkiympäristön elämyksellisyys
- Kaupunkirakennustaiteellinen näkemysellisyys ja ratkaisun toimivuus
- Olemassa olevan ympäristön sekä rakennuskannan huomioiminen ja kehittäminen
- Jyväskyläläisen asumisen identiteetin ja mittakaavan soveltaminen kiinnostavasti Kankaan alueelle
- Yleisesti ehdotuksen toteuttamis- ja kehittämiskelpoisuus, mm. vaihteiden toteutettavuus

Arvosteluvaiheessa tuomaristo arvioi ehdotuksia kokonaisvaltaisesti yllä olevien arviointiperusteiden mukaisesti. Asiantuntijoiden teema-arviot yläluokan ehdotuksista toimivat tuomariston työskentelyn tukena.

Suojeltavia rakennuksia Vanha paperitehdas VPT

Suojeltavia rakennuksia VPT, viimeistelyhalli

Suojeltavia rakennuksia VPT, vanhin osa

Suojeltavia rakennuksia VPT, osia eri aikakausilta

3. KILPAILUN YLEISARVIOINTI

3. KILPAILUN YLEISARVIOINTI

3.1 YLEISTÄ

Palkintolautakunta piti kilpailun tasoa hyvänä. Kilpailijat olivat paneutuneet tehtävään huolellisesti ja ehdotukset esittivät monipuolisesti erilaisia ja uusia ideoita Kankaan alueen kaupunkirakenteen kehittämiseksi. Suunnittelutehtävä osoittautui paitsi kiinnostavaksi myös tietyiltä osa alueiltaan erittäin haastavaksi.

Rakenteellisia haasteita toivat erityisesti vanhan paperitehtaan luonteva liittäminen uuteen kaupunkirakenteeseen sekä sille osoitettavien toimintaedellytysten realistisuus. Kilpailuohjelmassa esiin tuotu mahdollisuus Tourujoen vanhan jokiuoman palauttamisesta aiheutti myös monille kilpailijoille päänaivaa. Alueen sijainti Jyväskylän kantakaupungissa keskustan laidan tuntumassa antaa lähtökohtaisesti suuret mahdollisuudet kehittää Kankaasta ekologinen, viihtyisä ja vetovoimainen asuinalue. Tätä lähtökohtaa oli suurin osa kilpailijoista osannut hyödyntää esimerkiksi.

Kilpailulautakunnalla on ollut käytössään myös asiantuntijalausunnot kaikista yläluokkaan sijoitetuista töistä.

Asiantuntijalausunnoista saatiin arvokkaita näkökohtia suunnitelmien jatkokehittämiskelpoisuuden arviointiin.

Toteuttamiskelpoista ratkaisua haettaessa arvostelun painopisteeksi muodostuivat erityisesti paikan hengen ymmärtäminen, vanhan paperitehtaan käsittäminen keskuksena sekä asumisen ja muiden toimintojen kanssa luontevasti lomittuva ja mm. hulevesien käsittelyä tukeva viherrakennus. Ehdotuksia tarkasteltiin erityisesti kehittämiskelpoisuutensa kautta eivätkä

yksityiskohtien vajavaisuus tai virheellisyys ratkaisseet arvostelun kokonaisuutta.

Kilpailun tulos vastasi järjestäjien odotuksia ja sen perusteella kaupunki voi parhaiden ehdotusten tarjoamia ideoita ja uusia ratkaisutapoja hyödyntäen laatia Kankaalle tulevaisuuteen tähtäävän kokonaissuunnitelman.

3.2 KAUPUNKIRAKENNE JA KOKONAISNÄKEMYS

Alueen topografia ja siihen liittyvä vaihteleva maisema-, kulttuuri- ja kaupunkiympäristö sekä sijainti kaupunkirakenteen reunalla määrittävät alueen suunnittelun lähtökohdat. Kankaalle luonteva kaupunkirakenne jatkaa Jyväskylän kantakaupunkimaista ilmettä. Onnistuneen ratkaisun ominaisuutena voidaan pitää myös Tourojoen luonnonmaiseman ja siihen liittyvän avoimen maisematilan muodostaman kokonaisuuden ja sen potentiaalin hyödyntämistä kokonaisrakenteessa.

Arvostelussa palkintolautakunta kiinnitti erityistä huomiota ehdotusten esittämään kaupunkikuvalliseen kokonaisuuteen sekä uutta, kuitenkin Jyväskylälle ominaista identiteettiä sisältäville näkemyksille.

Parhaimmissa ehdotuksissa vahva kaupunkirakenteellinen ja arkkitehtoninen kokonaisote syntyy innovatiivisen korttelirakenteen ja julkisten ulkotilojen (katujen, katuaukioiden ja viherrakenteen) muodostamasta kokonaisuudesta, jota paikan hengen mukaiset rakennukset täydentävät. Kaupunkirakenteellisesti ehdotukset vaihtelevat plastisesta sommittelusta suorakulmaista muotokieltä noudattavaan tiukkaan ruutukaavaan.

Perinteisestä kaupunkimaisesta umpikorttelista esitettiin monissa ehdotuksissa mielenkiintoisia ja luovia tulkintoja (Hjalmarin uni, Kangastus II). Puhtaasti tiiviiseen ja sulkeutuneeseen ruutukaavaan perustuneet ehdotukset (esim. Unikko, Malja Kankaalle, Ruutu) eivät kaikin osin tuottaneet riittävän monipuolista ympäristöä. Ruutukaava on hyvin soveltuva ratkaisu

vaiheittain rakentamiselle ja maanalaisille pysäköintiratkaisuille, sillä kortteli kerrallaan rakentaen saadaan helposti melko valmiin oloista ympäristöä sopivan kokoisissa osissa.

Tehtaan sijainti alueen keskellä ja uoman ennallistamisesta luontevasti syntynyt ”sydän” on ohjannut monia kilpailijoita kehärakenteen suuntaan. Pelkästään kehärakenteeseen perustuneet ratkaisut (Ilmapallotehdas, One ja Heartbeat) ovat osoittautuneet kuitenkin liikenteellisesti vaikeasti jäsenneltäviksi. Kehärakenne, jossa kaupunki kasvaa ikään kuin puun vuosirenkaat tehtaan ollessa ”puun ydin”, on mielenkiintoinen ja Kankaan alueelle hyvin sopiva rakenne. Kehärakenne tarjoaa toisaalta mainion alustan erilaisten kerrostumien rakentamiseen typologiapohjalta, kuten ehdotuksen ”One” kehärakenteet: 1. Keskuslinna, 2. Puukaupunki ja 3. Kuori. Toisaalta kerroksellisuus voidaan nähdä toimintalähtöisesti, kuten ehdotuksen ”Ilmapallotehdas” kerroksissa: 1. Koko kansan kangas, 2. Kotikangas ja 3. Kilowattikangas. Kehämäisistä ratkaisuista ehdotuksen ”Heartbeat” ensimmäinen kehä on kilpailun parhaimmistoa – se muodostuu erittäin laadukasta asuin ympäristöä luovasta 3-4 pistetalon ”minikorttelista”.

Kilpailun kaupunkitallilaisesti mielenkiintoisimmat ja monipuolisimmat sekä korttelirakenteeltaan innovatiivisimmat ehdotukset ovat yhdistelmiä onnistuneesta kehärakenteesta ja luovasti ratkaistusta ruutukorttelista (Hjalmarin uni, Kangastus II, One).

Varsinaisia avonaisia kaupunkirakenneratkaisuja ehdotuksissa esiintyi yllättävän

3. KILPAILUN YLEISARVIOINTI

vähän. Ratkaisuja esitettiin lähinnä tehtaan ympärille (Kotikangas, One), vaikka kilpailun tavoitteisiin kuulunut autoriipumattomuus ja ”shared space” -katutila tai piha-alue soveltuvat hyvin avokortteliratkaisuihin. Kilpailuehdotusten joukosta oli vaikea löytää rohkeita ja täysin uusia kaupunkitallainnovaatioita – omaperäisin korttelirakennetyyppi on ehdotuksen ”Natural Diver-City” keskeinen tiiviisti rakennettu osa-alue. Korttelityypissä katutila ja piha-alue sulautuvat toisiinsa ja koko korttelialue muodostaa yhden laajan ”shared space”-alueen.

Kangastus I:tä ja Kollektiivilipastoa lukuun ottamatta kaikki yläluokan ehdotukset perustuvat joko ruutukaava- tai kehärakenteelle tai niiden yhdistelmälle. Kangastus I perustuu ison suurkorttelin ympärille rakennettujen avokortteleiden yhdistelmälle. Kollektiivilipaston kaupunkirakenteellinen lähtökohta on sekavuudessaan hiukan kypsytön ja ehdotuksen ansiot ovatkin muualla kuin kaupunkirakenteen selkeydessä.

Joissakin ehdotuksissa rakentamisen korkeutta on rohkeasti esitetty nostettavan Jyväskylän muuta kaupunkirakennetta korkeammaksi. Korkea rakentaminen on usein rajoitettu yksittäiseen tai kahteen maamerkkiin. Ehdotuksissa Kangastus I ja Laskos on näistä ehdotuksista poiketen ehdotettu kortteleittain toistuvia erikorkuisia rakennuksia, jotka luovat alueelle vahvan kaupunkimaisen ja kaukomaisemassa näkyvän identiteetin. Varsinkin rantaväylän päälle rakentavien ehdotusten osalta olisi odottanut ehdotusten sisältävän enemmän korkeiden rakennusten ryhmiä.

Eläytyminen jalankulkijan ja pyöräilijän asemaan on tuottanut uusia ja innovatiivisia ehdotuksia alueen viihtyisyyden ja turvallisuuden parantamiseksi. Useissa ehdotuksissa esitetyt viherväylät ovat onnistuneita, joskin osittain ylimitoitetun

kortteleiden ja niiden välisten tilojen suhde ja mitoitus osoittautui haasteelliseksi. Suurimmassa osassa ehdotuksia aukio- ja katutilojen mitoitus on jäänyt turhan löysäksi. On mahdollista, että vanhan paperitehtaan suuri koko on johtanut näihin mittakaavallisiin virhearvioihin siihen liittyvien aukio- ja katutilojen mitoituksessa. Valitettavan usein mitoituksen virheet toistuvat myös muualla kilpailualueella ja varsinkin kokoojakatujen tilavaraukset ovat kovin suuria katujen liikenteeseen nähden.

Arvostelussa nousi merkittäväksi tekijäksi vanhan paperitehtaan ympäristön onnistunut käsittely, sen muodostaminen alueen toiminnalliseksi sydämeiksi sekä sen luonteva liittäminen uuteen kaupunkirakenteeseen. Kaupallisten toimintojen sijoittaminen paperitehtaan tiloihin tai sen lähiympäristöön on luonut toiminnallisesti onnistuneita ratkaisuja. Suuren liiketilarakentamisen määrän sijoittamista valtatie varteen ei pidetty alueellisesti perusteltuna ratkaisuna, sillä sen katsottiin kilpailevan viereiselle Seppälän alueelle osoitettujen kaupan suuryksiköiden kanssa ja vievän toimintaedellytyksiä vanhan paperitehtaan tulevalta toiminnolta. Jyväskylän kaupungin strategia on mahdollistaa suurkaupan yksiköiden kehittyminen viereisellä Seppälän alueella ja luoda Kankaalle autoriippumattomuuteen ja lähipalveluihin perustuvaa sydän.

Eläytyminen jalankulkijan ja pyöräilijän asemaan on tuottanut uusia ja innovatiivisia ehdotuksia alueen viihtyisyyden ja turvallisuuden parantamiseksi. Useissa ehdotuksissa esitetyt viherväylät ovat onnistuneita, joskin osittain ylimitoitetun

oloisia. Kilpailun tavoitteena ollut kevyen liikenteen laatuikäytävä on onnistunut pääosassa ehdotuksia. Kevyen liikenteen yhdistäminen viherkäytäviin on luonteva ja käyttäjäystävällinen ratkaisu.

Ekologisia sovelluksia ja ideologiaa on joissain töissä pohdittu ansiokkaasti. Ajatuksia erilaisten tuulimyllyjen- ja voimaloiden sekä aurinkopaneelien tuomisesta osaksi arkkitehtuuria on esitetty useissakin ehdotuksissa. Niiden hyötyä kokonaisrakenteen ekologisuuden kannalta voidaan kuitenkin pitää kuriositeettina.

3.3 VANHAN PAPERITEHTAAN KÄSITTELY AKTIIVISENA ALUEKESKUSENA

Kankaan olemassa olevat ominaispiirteet, jyrkkä Tourujokilaakso, vanhat punatiiset teollisuusromanttiset rakennukset sekä erinomainen saavutettavuus antavat valmiuden luoda alueelle oma vahva identiteetti, jonka tiivistymänä toimii alueen toimintojen ja palvelujen sydän. Vanhan paperitehtaan onnistunut kehittäminen monipuoliseksi, työpaikkoihin ja palveluihin painottuneeksi keskuksiksi on olennainen alueen vetovoimatekijä.

Valitettavan harva kilpailijoista on uskaltanut ryhtyä muokkaamaan tehdasrakennusta radikaalisti. Parhaimmissa kilpailuehdotuksissa on onnistuneesti täydennysrakennettu (Heartbeat) tai muokattu tehdaskiinteistöä (Hjalmarin uni). Ehdotuksessa ”Kotikangas” on tehtaan ympäristö ”miinoitettu” massiivisilla pistetaloilla - ratkaisu on rohkea ja varsin kehityskelpoinen ajatus. Varsinkin uuden paperitehtaan mittakaavallisesti suuret

rakennusmassat ovat kokonaisuudessaan vaikeasti hyödynnettävissä ja niiden muokkaaminen nykyvaatimuksia vastaavaksi on erittäin kallista. Alueen kehittämisen lähtökohtana onkin uuden paperitehtaan purkaminen. Myöskään vanhan paperitehtaan uusimmissa 1960-1970-luvuilla rakennetuissa osissa ei ole itsessään kulttuurihistoriallista arvoa, joten ne voidaan purkaa ja täydentää uusilla, vanhaan rakenteeseen sopivilla osilla. Vain ehdotuksessa ”Linen bank” on osia 1970-luvuilla rakennetuista tehtaan osista hyödynnetty.

Vanhan paperitehtaan muut osat, sekä Valkoinen talo, Porttirakennus, Piippu ja Vanha Muuntamo ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita ja ne ovatkin lähes kaikissa ehdotuksissa säilytetty ja otettu kaupunkirakenteen osaksi.

Suurimmassa osassa kilpailuehdotuksia on tehtaan eteen sijoitettu aukio. Ratkaisu on perusteltu sekä toiminnallisesti että kaupunkirakenteellisesti. Aukion kokoa voidaan kuitenkin valitettavan monissa ehdotuksissa verrata jopa Senaatintoriin ja sille esitetyt suunnitelmat olivatkin sen kokoon nähden vieraita.

Uoman ennallistamisen mahdollisuus oli johtanut useita kilpailijoita harhaan vesiaiheidien koossa ja määrässä. Tehdas on usein jäänyt liian leveillä kanavilla erotetulle saarelle. Sellaisenaan keskus on liikenteellisesti hankalasti saavutettava eikä se pääse muodostumaan alueen ”sykkiväksi sydämeiksi” vaan enemmänkin vaikeapääsyiseksi ”keitaaksi”. Joissakin näissä ehdotuksissa veden voisi helposti poistaa ja kehittää ratkaisua myös ilman vesiaihetta. Uoman ennallistaminen on

3. KILPAILUN YLEISARVIOINTI

onnistuessaan (riittävän kapeana ja osana hulevesijärjestelmää) kuitenkin oivallisen elämyksellinen lisä kaupunkirakenteessa.

Tehtaan suhde uuteen alueeseen: tehdas uuden alueen sydämenä ja realistiset ja innovatiiviset ideat tehtaan kehittämiseksi ovat parhaimmissakin ehdotuksissa jääneet vain suuntaa-antaviksi. Tehtaan ot-taminen osaksi kilpailualuetta oli kilpailun tehtävänannon keskeinen lähtökohta, mut-ta ideakilpailun avulla onnistutaan mää-rittelemään lähinnä tehtaan ympäristöä, sen liikenteellistä saavutettavuutta ja sen asemaa kaupunkikuvallisena dominanttina. Osa ehdotuksista nojasi julkisten palve-lujen sijoittamiseen Vanhaan paperiteh-

taaseen, mikä olemassa oleva julkinen palveluverkko ja rakennuksen mittakaavaa huomioiden on yksipuolinen taloudellisesti mahdollon ratkaisu. Joissakin ehdotuksissa (mm. Hjalmarin uni) on tehtaan sisään suunniteltu loft-asuntoja tai sen välittö-mään läheisyyteen on sijoitettu erityis-asumista. Lisärakentaminen monipuolisilla toiminnoilla (asuminen, palvelut, työpaikat) joko tehtaan välittömään läheisyyteen tai siihen suoraan kiinni parantaa tehtaan toimintaedellytyksiä ja houkuttelevuutta. Myös tehtaan näkyminen arjessa lisää sen vetovoimaa.

Ehdotuksessa ”Kotikangas” on kaksi pistetaloa viety tehtaan itäpuolelle lähelle Tourujokea - tämä on erinomainen tapa hyödyntää jokilaakson upeita maisemia ja saada koko hieno virkistysalue paremmin tavoitettavaksi. On hämmästyttävää miten harvoissa ehdotuksissa tätä mahdollisuut-ta oli osattu hyödyntää.

Myöskään tehtaan takana sijaitsevan van-han lämpökeskuksen rakennuksen purka-mista ei juuri kukaan kilpailijoista ole toh-tinut esittää. Rakennuksen hyödyntäminen uudiskäyttöön on erittäin epärealistista ja sen purkaminen loisi uusia mahdollisuuksia asuinrakentamiselle (kuten ehdotuksessa Lippo on esitetty).

3.4 KORTTELIT

Ydinkorttelit

Kilpailu on osoittanut, että alueen kes-kustan luominen vanhan paperitehtaan ympäristöön on onnistunut tavoite. Kilpailu ei itsessään tuottanut montaa varteen-otettavaa vaihtoehtoa tälle tavoitteelle.

Onnistuneissa keskustan kortteliratkai-suissa vanha paperitehdas on luonteva osa sitä ympäröivää korttelirakennetta ja uusi kaupunkirakenne on rohkeasti tuotu riittävän lähelle vanhaa tehdasta. Lisäksi kortteleiden suunnittelussa on huomioitu hyvät yhteydet korttelirakenteen läpi teh-taaseen ja hyödynnetty kivijalkojen poten-tiaali tehtaan toimintojen vaikutusalueena. Muutamissa ehdotuksissa kortteleiden välisiin tiloihin on onnistuttu luomaan elämyksellistä, mielenkiintoista ja riittävän kaupunkimaista jalankulkuympäristöä.

Varsinaisen uuden korttelirakenteen osalta on todettava, että kilpailun perusteella kaupunkirakenteellisesti monipuolisimmat ja korttelirakenteeltaan innovatiivisimmat ehdotukset ovat yhdistelmiä ns. kehära-kenteesta ja ruutukorttelista (Hjalmarin uni, Kangastus II, One). On luontevaa, että jatkosuunnittelu perustuisi edellä mainitulle rakennemallille, sillä kyseinen malli tuottaa alueelle luontevaa ja kaupun-kimaista katu- ja aukiotilojen vaihteluun perustuvaa ympäristöä. Rakenteen kehä-mäisyys puolestaan avaa vyöhykkeiden väleihin riittävästi vapaata puistoaluetta virkistykseen, kevyen liikenteen käyttöön sekä hulevesien luonnonmukaiseen käsit-telyyn.

Jatkosuunnittelussa on kiinnitettävä

erityistä huomiota aukio ja katutilojen mitoittukseen.

Ailakinkadun ja Tourulantien väliset korttelit

Useassa ehdotuksista nykyiset toiminnot on säilytetty tai niitä on hienovaraisesti täydennetty (Kotikangas). On todennä-köistä, että nykyisiä kaupallisia toimintoja tullaan kehittämään jatkossa ja siksi olisi hyvä, että Kankaan alueen kaavoituksen yhteydessä myös Tourulan tien täyden-nysrakentamiselle luodaan kaavalliset kehittämisedellytykset.

Monissa ehdotuksissa on nykyiset raken-nukset kokonaan korvattu esim. uudella asuinrakentamisella. Tällöin Ailakinkadun kortteleista on onnistuttu luomaan luonte-va keskustan jatke. Tourulantien rakennus-kannan ja kaupunkirakenteen täydellinen uudistaminen voi toteutua vain vaihteittain ja riittävän houkuttelevalla ja monipuoli-sella rakennusoikeuden lisäyksellä.

Valtatien reuna-alueet

Kilpailu on osoittanut, että rantaväylän varteen voidaan sijoittaa monipuolisesti erilaista toimintaa. Liikerakentamisen mää-rä on tuotava tehtaan lähelle ja suhteutet-tava tehtaan toimintoihin, joita on ainakin alkuvaiheessa suosittava, jotta alue lähtisi tasapainoisesti kehittymään keskustastaan ulospäin. Alueen laiduille ei ole suotavaa tuoda tehtaan kanssa kilpailevaa toimin-taa. Onnistunut ratkaisu ollut myös ranta-väylän reunamille sijoitettu asuminen, joka toimisi melumuurina alueelle. Jatkossa tuleekin tutkia väylän reuna-alueen mah-dollisia edellytyksiä myös asumiselle.

3. KILPAILUN YLEISARVIOINTI

3.5 VIHHER- JA MAISEMARAKENNE

Tourujoen uoma on laajalta alueelta luon-nonsuojelualuetta ja jo sinänsä mahtava virkistys- ja vetovoimatekijä tulevalle Kankaan alueelle. Uoman tavoitettavuus ja käytettävyyys on ehdotuksissa jäänyt yllättävän vähälle huomiolle – toisaalta eh-dotusten joukossa ei ollut yhtään uoman arvoihin täysin piittaamattomasti suhtau-tunutta ehdotusta. Vain harvassa ehdo-tuksessa (Malja Kankaalle ja Linen bank) oli rakentaminen tuotu aivan luonnonsuo-jelualueen rajalle – näiden esimerkkien valossa on todettava, että tässä kohtaa kilpailijat ehkä arkailivat turhaan, sillä uoma on arvokas osa elävää kaupunkia.

Suunnitteluohjeissa annettiin mahdollisuus tutkia nykyisen jokiuoman lisäksi uuden virtaavan vesiaiheen osoittamista alueel-le. Ratkaisu voi vaihdella rakennetusta ja kanavamaisesta luonnonmukaiseen jokiuomaan ja se voi olla jopa ajoittain täysin vedetön. Hulevesien käsittelylle ja hyödyntämiselle tulikin useita hienoja ehdotuksia. Osa uusista uomista oli valta-vasti ylimitoitettuja ja johtaisivat sellaisi-naan vähintäänkin Tourujoen nykyuoman kuivumiseen. Osa uomista päätyi virtaa-maan väärään suuntaan tai edellyttäisivät pumppaamon rakentamista. Realistisina esitetyt hulevesiratkaisut nostavat alueen kestävyyttä ja ympäristön laatua.

Tourujoen uoman ennallistaminen on johtanut useita kilpailijoita suoranaisiin ongelmiin korkeusasemien ja tehtaan eristyneisyyden korostumisen muodossa. Ennallistetun uoman käyttö vetovoima-tekijänä on onnistunut vain silloin, kun sen reunalle on tuotu asuinrakentamista. Urbaania ympäristöä tai puistoa lävistävä-

nä tekijänä eivät vesimäärät ole riittäviä luomaan sykähdyttävää tunnelmaa.

Kaupunkirakenteen sisäiset viherrakenta-misen alueet ovat onnistuneet parhaiten pieninä taskuina ”shared space” -tilojen varsilla tai esplanadimaisesti toteutettuna kevyen liikenteen laatuikäytävän yhtey-dessä. Tourujoki rantoiheen itsessään tuo alueelle laajan luonnollisen puistoalueen, jonka virkistysmahdollisuudet ovat merkit-tävät. Yleisesti viherrakentamisen suun-nittelu on valtaosassa ehdotuksia ollut luonnosmaista. Erityisen hienoa vihersuun-nittelua löytyi ehdotuksessa Kollektiivili-pasto, jossa olemassa olevien ja säilytettä-vien maamerkkien ympärille on synnytetty erilaisia, hierarkisia viherväyliä ja hallitusti suunniteltua maisemarakennetta.

Toriaukoiden sijoittaminen ja mitoitus on osoittautunut yllättävän hankalaksi. Par-haimmillaan aluerakenteellinen kompositio onnistuu ehdotuksessa ”Hjalmarin uni”, joka perustuu kahteen kaupunkiaukioon, joista tehtaan eteen rakennettu aukio on kilpailun parhaimmistoa. Toinen onnistu-neesti mitoitettu aukio on sijoitettu kilpai-lualueen itäreunalle, mutta on torneineen jäänyt ehkä turhankin tavanomaiseksi ja aukion toiminta hotelli- ja kongressi-keskuksineen syö vanhan paperitehtaan toimintaedellytyksiä.

3.6 LIIKENNE JA PYSÄKÖINTI

Kilpailun tavoitteeksi asetettu autoriippu-mattomuus oli pääsääntöisesti ymmärretty oikein. Parhaimmissa ehdotuksissa oli kävelyä ja pyöräilyä kehitetty itsenäisinä liikennemuotoina siten, että myös autolii-kenteen perustarpeet oli huomioitu.

Liikenneverkon osalta parhaiten onnistu-neissa ehdotuksissa oli kehitetty onnistu-neet ehdotukset olivat kehittäneet ole-massa olevaa katuverkkoa ja suhtautuneet suhtauduttu luovalla tavalla annettuihin muihin reunaehtoihin ja viitesuunnitelmiin. Monissa ehdotuksissa oli haettu uusia luovia liikenne ratkaisuja: mm. Seppälän ja Kankaan (Linen bank, Lippo) yhdistämi-selle. Hienona esimerkkinä on ehdotuksen Kangastus II tapa muokata annettua risteysuunnitelmaa plastisempaan ja kau-punkikuvallisesti viehättävämpään suun-taan. Esitettyä liikenne ratkaisua tulisi tutkia toteuttamisen pohjaksi.

Erittäin vaativana ja hankalana asiana on pidettävä Kankaan alueen liittymistä liiken-teellisesti nykyiseen keskustaan. Varsinaisia uusia innovaatioita tämän asian suhteen ei kilpailussa esiintynyt. Palkintolautakunnan mielestä olisi tutkimisen arvoista tarkastella kevyenliikenteen yhteyttä keskustasta mo-nipuolisemmalla ja merkityksellisemmällä tavalla, koska uoma ei kuulu luonnonsuo-jelualueeseen Ailakinkadun ja Tourulantien välillä.

Erittäin vaativana ja hankalana asiana on pidettävä Kankaan alueen liittymistä liiken-teellisesti nykyiseen keskustaan. Varsinaisia uusia innovaatioita tämän asian suhteen ei kilpailussa esiintynyt. Palkintolautakunnan mielestä olisi tutkimisen arvoista tarkastella kevyenliikenteen yhteyttä keskustasta mo-

nipuolisemmalla ja merkityksellisemmällä tavalla, koska uoma ei kuulu luonnonsuo-jelualueeseen Ailakinkadun ja Tourulantien välillä.

Pysäköintiratkaisut perustuivat pääosin kortteleiden alle sijoittaviin pysäköintilaitok-siin. Ratkaisu on kilpailun tavoitteiden mu-kainen vaikka onkin taloudellisesti erittäin haasteellinen. Ehdotukset, joissa pysä-köinti esitettiin pääosin maantasossa, eivät kaupunkirakenteellisesti ole onnistuneet yhtä hyvin kuin rakenteelliseen pysäköintiin perustuvat ehdotukset.

3.7 ASIANTUNTIJOIDEN YLEISARVIOINNIT TEEMOITTAIN

NÄKÖKULMANA VIRKISTYS JA YMPÄRISTÖ maisema-arkkitehti Mervi Vallinkoski

TOURUJOKI JA KEHÄ VIHREÄ

Kilpailualueen länsilaidalle sijoittuu Touru-joki, jonka länsirannasta osa on luonnon-suojelualuetta. Tourujoen laakso on osa Jyväskylän ydinkeskustaa kiertävää Kehä Vihreää. Tourujoen kohdalla Kehä Vihreä liittyy yhteen Jyväsjärven sekä Palokkajär-ven ja Tuomiojärven ranta-alueet reittei-neen.

Kaikissa töissä on otettu hyvin lähtö-kohdaksi Tourujoen virkistysellinen, maisemallinen ja ekologinen merkitys, ja ymmärretty sen vahvuus nimenomaan luonnontilaisena alueena. Yksityiskohtana voi mainita, että useissa töissä on esitetty autoliikenteen yhteyttä suunnittelualueelle Kankaankadun kautta joen yli. Tämä on epätoivottava ratkaisu virkistyskäytön kannalta.

3. KILPAILUN YLEISARVIOINTI

Joissakin kilpailutöissä Tourujoen yli on osoitettu useitakin uusia siltoja ja sen äärelle, melko jyrkkiin rinnemaastoihin sijoitettu virkistyspainotteista rakentamista. Tämä vaatii jatkosuunnittelulta herkkää otetta erilaisten näkökulmien yhteen sovittamiseksi. Toisaalta useimmissa töissä Tourujoen maisema jää jopa takapihan rooliin – lisäpanostusta kaipaisi erityisesti vanhan paperitehtaan kohdalla olevan ranta-alueen ideointiin.

Uusi, iso silta luonnonsuojelualueen eteläpuolelta on perusteltua lähinnä siinä ta-pauksessa, kun sitä kautta ohjataan myös alueen halki kulkeva kevyen liikenteen laatuikätyvä. Tässä suhteessa jatkosuunnittelussa tulisi paneutua laajemmin siihen kysymykseen, miten ja mitä kautta kevyt liikenne keskustasta johdatetaan alueelle mahdollisimman luontevasti ja kutsuvasti.

VANHAN UOMAN PALAUTUS

Vanhan Tourujoen uoman palautus on esitetty tavoitteellisenä mahdollisuutena kilpailuohjelmassa. Kaikki työt ovat ottaneet tämän lähtökohdakseen. Haasteita uoman palauttamisratkaisuun aiheuttavat mm. paikoin suuret korkeuserot ja vanhan paperitehtaan huomioon ottaminen sekä se seikka, ettei uomaan välttämättä riitä ympäri vuoden vettä tai sitä voi virrata siinä varsin vähäisiä määriä.

Monissa ehdotuksissa uoman palauttaminen on esitetty varsin realistisesti ja mahdollistaen sen toteuttamisen ainakin osin luonnonmukaisella tavalla. Tämä on sekä taloudellisesti edullisempaa että myös ympäristön monimuotoisuuden sekä hulevesien käsittelyn kannalta toivottavam-

paa. Harvoissa ehdotuksissa on kuitenkin perusteellisemmin paneuduttu esittämään uoman palauttamisen tarjoamia kiehtovia mahdollisuuksia ympäristöä elävöittävänä elementtinä.

Missään ehdotuksessa ei ole tutkittu mahdollisuutta kierrättää uoma kauem-paa idästä, jolloin vanha paperitehdas ei jäisi niin helposti omaksi, hieman vaikeasti tavoitettavaksi saarekseen.

Joissakin töissä uoma on esitetty suu-rimmaksi osaksi hyvin geometrisena, rakennettuna elementtinä, mikä ei ole toivottavaa eikä aina realististakaan esim. korkeuserojen vuoksi. Joissakin töissä uoma tai sen osat on esitetty hyvin laajoina, esim. suurina allasarjoina, mikä ei myös-kään ole mahdollista vesimäärän vähäisyy-den vuoksi. Vain yhdessä yläluokan työssä on tuotu esille, että uoma on osan aikaa kuivana. Toisaalta myöskään sitä tilannet-ta, jossa vesimäärät ovat suurempia esim. rankkasateiden aikana, ei ole pohdittu.

Monessa työssä palautettu uoma ei hyö-dyt vanhan paperitehtaan eteläreunassa nykyistä kanavamaista vanhaa uomaa. Kyseessä on yksityiskohta, mutta kult-tuurihistoriallisista syistä vanhan kanavan huomioon ottaminen olisi toivottavaa.

HULEVESIEN LUONNONMUKAINEN HALLINTA

Kankaan alueen suunnittelussa on tavoit-teena mahdollisimman luonnonmukaiset hulevesien johtamisen, imeyttämisen ja viivytämisen ratkaisut. Periaatteena tulee mahdollisimman paljon olla hulevesien käsittely jo syntypaikoillaan eli tonteilla. Kilpailuehdotuksissa toivottiin esitettävän innovatiivisia viher- ja hulevesiratkaisuja.

Monessa kilpailutyössä on hulevesiä poh-dittu varsin ansiokkaasti, tosin monessa lähinnä tekstiosuuksissa. Muutamassa työssä on esitetty kaaviomaisia näkemyk-siä hulevesien käsittelystä koko alueen tasolla. Joukossa on myös epärealistisia esityksiä, joissa esim. korkeuseroja tai vedenjakajan sijaintia ei ole otettu huomi-oon. Kaikissa töissä on vähintään palau-tettava uoma tuotu esille myös hulevesien johtamisen ratkaisuna.

Ehdotukset, joissa korttelit ovat raken-teeltaan umpikortteleita, ovat hulevesien johtamisen kannalta haasteellisimpia. Ra-kenne, jossa pihat lomittuvat vapaammin muuhun ympäristöön, tarjoaa luontevim-man mallin hulevesien käsittelyn kannalta. Umpikortteleissa voi tulla ongelmia mm. rankkasadetilanteissa ja niissä joudut-taneen ainakin osin turvautumaan myös viemärinteihin.

Yhtenä haasteena hulevesien käsittelyn kannalta tulee olemaan maanalainen pai-koitus. Joissakin töissä suurin osa pihosta on kansipihoja, joissa hulevesien hallinnan ja muunkin viherrakentamisen toteuttami-nen on haasteellisempaa.

KAUPUNKIVIHREÄN INNOVATIIVISUUS JA VIHERRAKENNE KOKONAISUUTENA

Useassa yläluokan kilpailutyössä on suun-nittelualueelle löydetty selkeä kokonaisra-kenne, jossa puistot, viheralueet ja pihat reitteineen muodostavat toisiinsa yhdis-tyvän, usein sormimaisen tai kehämäisen rakenteen. Joissakin töissä viheralueiden painopiste on suunnittelualueen länsiosas-sa, ja itäosan vihreys on jäänyt liiankin pirstaleisesti. Alueen ominaispiirteisiin tu-keutuva luonteva viherrakenne on tietenkin sellainen, että rakenne kevenee ja ”vihrey-tyy” kohden Tourujoen laaksoa.

Limittyvä, mahdollisesti jollain tavoin sormimainen viherrakenne luo parhaimmat lähtökohdat myös toimivalle hulevesien johtamis-, viivytys- ja imeyttämijärjes-telmälle sekä myös viihtyisän virkistysym-päristön luomiselle. Näissä ratkaisuissa alueelle syntyy parhaimmissa tapauksissa monipuolinen, eri tasoisia reittejä sisäl-lään pitävä kokonaisuus, jolloin asiointi- ja virkistyskäyttö on houkuttelevinta tehdä jalkaisin tai pyörällä.

Osassa töissä on hyvin kiitettävällä tavalla ideoitu uusia toimintoja sekä tuotu näke-mystä myös eri osa-alueiden puistojen ja muiden viheralueiden erilaisista luonteista sekä visuaalisestakin ilmeestä. Kokonai-suutena töihin kuitenkin kaipasi enemmän uudenlaisia maisema-arkkitehtonisia aja-tuksia, vain muutamassa työssä oli selvästi paneuduttu niiden esittämiseen. Mones-sa työssä esim. toimintoja oli tekstissä käsitelty varsin kattavasti, mutta idea- ja havainnekuvat antavat kuitenkin toisenlai-sen käsityksen ympäristön tavoitetilasta. Muutamissa töissä aukioita tuntuu olevan hyvin paljon, ja aukoiden pelkistynei-

3. KILPAILUN YLEISARVIOINTI

syys ja laajuus luo jopa luotaantyöntävän vaikutelman joissain kuvissa. Suunnittelun tavoitteena ollut ekosysteemipalveluja tukeva ympäristö vaatisi, että kovapintais-ten aukoiden tilalla olisi esitetty enemmän monimuotoisempia ympäristöratkaisuja.

Muutamassa työssä on myös korttelipiho-jen toimintoihin ja luonteeseen paneuduttu hyvin. Kuitenkin joukossa on kaaviomaisia pihalta toiselle samanlaisena, perinteisenä jatkuvia toteutusmalleja. Tällainen ratkai-su ei vastaa Kankaan alueen tavoitetta ”rajattomasta” ja innovatiivisesta kaupun-kivihreästä.

KANKAAN ALUEEN LIIKEENTEELLINEN ARVIOINTI

liikenneinsinööri Timo Vuoriainen

Liikenteen arviointiperusteina on tarkas-teltu liikennejärjestelmää kokonaisuutena kilpailuohjelman tavoitteet huomioiden. Keskeinen tavoite on autoriippumattomuuden edistäminen Kankaan alueella.

Kilpailuohjelman mukaan arvosteluperus-teissa arvioidaan kilpailuehdotuksien an-sioita edistää autoriippumatonta liikkumis-kulttuuria sekä kävelyä ja pyöräilyä tukevia ratkaisuja.

Tie- ja katuverkko

Väylät ja maankäyttö tukevat toisiaan, kun liikenneverkko jäsennellään liikenteellisen ja maankäytöllisen luonteen mukaisesti. Runsas, nopea ja pitkämatkainen liiken-ne ohjataan kapasiteetiltaan riittäville pääväylille.

Kankaan alueella ei saa olla kauttakulku-liikennettä tai sen pitää sopeutua alueen sisäisen liikenteen rytmiiin.

Yleistä

Kaikissa yläluokan töissä liikennejärjes-telyiden lähtökohdaksi oli otettu kilpailua varten laadittu liikenneselvitys ”Ranta-väylän ja Kankaan alueen liikennejärjeste-lyt, Jyväskylä”.

Läpiajoliikenteen vähentämiseksi Vapaa-herrantieltä Rantaväylälle etelän suuntaan johtavaa ramppia ei tule poistaa. Tämä oli huomioitu vain osassa kilpailutöitä.

Kilpailuohjelman tavoite autoriippumatto-muuden edistämisestä toteutuu kaikissa töissä vain osittain. Kävelyn priorisointia tärkeimpänä kulkumuotona olisi voinut nostaa voimakkaammin esille, pelkästään kävelylle varattuja alueita oli aika vähän.

Lähes kaikissa ehdotuksissa kävelylle ja pyöräilylle oli esitetty uusi siltayhteys hautausmaan eteläpuolelta Tourujoen yli. Laatuikätyvän jatkoa keskustan kävelyalu-eelle ei ole esitetty.

Vapaaherrantien estevaikutusta ei ole huomioitu. Nopean pyöräilyreitit ja turvallisen liikkumisen vuoksi risteäminen Vapaaherrantien moottoriliikenteen kanssa pitäisi olla eritasossa Seppälään johtavan liittymän kohdalla.

Holstin alueen kytkeminen Kankaan aluee-seen kävely- ja pyöräilyväylällä oli huomi-oitu vain osassa yläluokan töitä.

Pysäköinti oli kaikissa töissä esitetty kilpai-luohjelman toiveiden mukaisesti pääasias-sa rakenteellisenä pysäköintinä. Keskitetyn pysäköinnin tavoite toteutui vain osittain. Pysäköinti oli tuotu asuintalojen yhteyteen syvälle alueen keskustaan. Auton käyttö

helpottuu näin eikä järjestely tue tarpeet-toman autoilun vähentämisen tavoitetta.

Kaikissa töissä joukkoliikenne on ohitettu aika kevyesti, paitsi Hjalmarin Unessa on esitetty rohkea visio ratikasta ja hyvä kart-taesitys ajatuksesta.

NÄKÖKULMIA VANHAN PAPERITEHTAAN-KEHITTÄMISEEN

Erkki Jaala, projektipäällikkö, kaupunkirakennepalvelut, Jyväskylän kaupunki

Kilpailutöiden arvioinnissa on vanhan paperitehtaan kehittämistä tarkasteltu sydänajattelun lähtökohdasta. Kiinteistön kehittämisen tavoitteena on muodostaa alueelle sykkivä sydän, jossa palvelut, työpaikat ja asuminen kohtaavat.

Vanhan paperitehtaan kehittämisen arvioinnin keskeisiä lähtökohtia:

- Vanhan paperitehtaan kehittämisessä onnistuminen on avaintekijä alu-een sydänajattelun toteutumisessa.
- Keski-Suomen museon lausunnon mukaan pääosa rakennuksesta tullaan suojelemaan. Suojelu koskee lähes sadan vuoden aikana raken-nettua punatiiliilijöötä eli mahdolis-taa uudempien rakennusosien pur-kamisen. Suojelu ei myöskään estä kiinteistön yhteyteen toteutettavaa jopa merkittäväkin lisärakentamista.

- Vanha paperitehdas on kunnoltaan huono ja teknisiltä järjestelmiltään paperiteollisuuteen tehty mikä vaikeuttaa tilapäistä käyttöä ilman merkittäviä korjaustoimenpiteitä ja kiinteistön vain osittainen käyttöö-notto on vaikeasti toteutettavissa.

- Vanhan paperitehtaan vaiheittainen kunnostaminen sekä mahdollinen kiinteästi rakennukseen liittyvä uudisrakentaminen tulee mahdolis-taa, jolloin kiinteistön käyttötarkoitus jalostuu koko Kankaan alueen kehitymisen yhteydessä.

- Kiinteistö on Jyväskylän/alueen markkinavolyymi huomioiden kooltaan suuri. Tämä on erityinen haaste alkuvaiheessa, koska alueen populaatio yksinään ei riitä elinvoi-maisten toimintojen muodostami-seen vanhaan paperitehtaaseen.

- Elinvoimaisen sydämen kehittymi-nen vanhaan paperitehtaaseen edel-lyttää hyvää saavutettavuutta julki-sen liikenteen, henkilöautoliikenteen ja kevyen liikenteen osalta. Tällöin tulee huomioida alueen sisäinen liikenne, mutta vanhan paperiteh-taan tulee olla hyvin saavutettavissa myös alueen ulkopuolelta.

- Liikennesuunnittelussa tulee lisäksi huomioida kiinteistön huollettavuus.

- Vanhaan paperitehtaaseen toteutet-tava elinvoimainen palvelurakenne edellyttää myös toimivaa pysäköin-tiratkaisua, joka on oikein mitoitettu ja sijoittuu kiinteästi kiinteistön yhteyteen.

3. KILPAILUN YLEISARVIOINTI

- Vanha paperitehdas sijaitsee alueen laidalla ja on maastollisesti vaikeasti alueen matalimmalla kohdalla. Lisäksi rakennus rajoittuu yhdeltä sivultaan Tourujokeen mikä estää kiinteistön lähestymisen tästä suunnasta. Tämä eristää helposti sen muusta alueen toiminnasta asettaen näin erityisiä haasteita kehittämiselle. Toiminnallisesti kiinteistön tulisi kuitenkin aueta kaikilta sivuiltaan.
- Tourujoki maisemineen ja mahdollinen vanhan jokiuoman kunnostus ovat merkittävä mahdollisuus vanhan paperitehtaan vetovoimatekijänä. Tämän ei kuitenkaan saa toteutua niin, että eristetään kiinteistö alueen muusta rakenteesta ja toiminnasta.
- Vanha paperitehtaan tulee toiminnallisesti tarkasteltuna olla kiinteä osa sen ympärille toteutettavaa uudisrakentamista.
- Vanha paperitehdas on rakentunut vaihteittain mikä näkyy moni-ilmeisenä kerroksellisuutena ja lisäksi rakennus on laajarunkoinen ja tiloiltaan korkea. Tämä mahdollistaa monipuolisen kiinteistön kehittämisen ja lisärakentamisen (liiketilat, palvelut, työpaikat, asuminen)
- Kaupunki ei kiinteistöön investoi mikä edellyttää kehittämiseltä liiketoiminnallista kannattavuutta alusta asti
- Vanha paperitehdas sijaitsee alueen laidalla ja on maastollisesti vaikeasti alueen matalimmalla kohdalla. Lisäksi rakennus rajoittuu yhdeltä sivultaan Tourujokeen mikä estää kiinteistön lähestymisen tästä suunnasta. Tämä eristää helposti sen muusta alueen toiminnasta asettaen näin erityisiä haasteita kehittämiselle. Toiminnallisesti kiinteistön tulisi kuitenkin aueta kaikilta sivuiltaan.
- Tourujoki maisemineen ja mahdollinen vanhan jokiuoman kunnostus ovat merkittävä mahdollisuus vanhan paperitehtaan vetovoimatekijänä. Tämän ei kuitenkaan saa toteutua niin, että eristetään kiinteistö alueen muusta rakenteesta ja toiminnasta.
- Vanha paperitehtaan tulee toiminnallisesti tarkasteltuna olla kiinteä osa sen ympärille toteutettavaa uudisrakentamista.
- Vanha paperitehdas on rakentunut vaihteittain mikä näkyy moni-ilmeisenä kerroksellisuutena ja lisäksi rakennus on laajarunkoinen ja tiloiltaan korkea. Tämä mahdollistaa monipuolisen kiinteistön kehittämisen ja lisärakentamisen (liiketilat, palvelut, työpaikat, asuminen)
- Kaupunki ei kiinteistöön investoi mikä edellyttää kehittämiseltä liiketoiminnallista kannattavuutta alusta asti

Yhteenvedo kilpailutöistä

- Kaikissa yläluokan töissä VPT (vanha paperitehdas) on esitetty alueen keskuksena (sydämenä), kuitenkin ajatus on jäänyt enemmän tai vähemmän kesken eli sijaintia ei ole onnistuttu korostamaan keskeisenä osana kokonaisuutta.
- Rakennus jää useimmissa kilpailutöissä alueen laidalle ja monttuun muuhun alueen rakenteeseen nähden, vaikkakin osassa kilpailutöitä kiinteistöä on pyritty luontevasti liittämään sitä ympäröivään kortteli-rakenteeseen.
- VPT:n hyödyntäminen on lähtenyt sen suojelemisesta, mutta kilpailutöissä on vain pintapuolisesti tarkasteltu kuinka siihen saadaan liitettyä uudisrakentamista tai rakennusta muuten muokattua ja toiminnallisesti lisäksi avattua kaikilta sivuiltaan. Tältä osin kehittämisessä on mahdollisuuksia huomattavasti innovatiivisempaan ideointiin ja monipuoliseen tarkasteluun.
- VPT:n toimintojen monipuolinen rakenne ja myös asumisen tuominen joko itse rakennukseen tai sen läheisyyteen on merkittävä vetovoimatekijä sydänajattelussa. Kilpailutöissä esitetyt toiminnot ja toiminnallisuus on pääosassa töitä kuvattu ylimalkaisesti ja jäsentymättömästi. Vain yhdessä yläluokan työssä on selvästi osoitettu kilpailuohjelmassa toivottu 10 000 k-m2 tila 1. kerrokseen päivittäistavarakaupalle.
- VPT:n hyvää saavutettavuutta julkisen liikenteen, henkilöautoliikenteen ja kevyen liikenteen osalta ei missään kilpailutyössä ole täysin onnistuneesti ratkaistu. Osassa töitä ratkaisut ovat tyydyttävät, mutta myös täysin toimimattomia ratkaisuja esiintyy. Huollon toimivuutta ei ole osassa töitä ole lainkaan mietitty.
- VPT:n rooli aluerakenteessa vaihtelee eikä selkeää ja linjakasta näkemystä löydy minkään työn eduksi. Kilpailutöissä on toimintoja, työpaikkoja ja kaupallisia palveluja hajautettu koko Kankaan alueelle.
- Toimivien ja elinvoimaisten palveluiden saaminen alueelle on tällaisissa ratkaisuissa vaikeasti toteutettavissa. VPT:n kehittäminen liiketoiminnallisesti kannattavaksi, elinvoimaiseksi ja aktiviteetteja sisältäväksi sydämeksi edellyttää riittävää käyttäjämäärää.
- Joen ennallistaminen on kilpailutöissä osoittautunut VPT:n kehittämisen kannalta ongelmalliseksi eikä täysin toimivaa ratkaisua tältä osin esitetty.
- Lähes kaikissa töissä on Höyryvoimala säilytetty eli VPT:tä ei ole avattu Tourujoen suuntaan. Jokimaisemaa ja sen tarjoamia mahdollisuuksia alueen sydämen kehittämisessä ei kilpailutöissä ole onnistuttu ideoidaan.
- VPT on liitetty alueen yhteisöllisyyden teemoihin valtaosassa töitä, mutta lähinnä teksteissä.

3. KILPAILUN YLEISARVIOINTI

- VPT:n toteutuksen vaiheistamiseen on otettu vain yhdessä työssä kantaa toimintojen osalta, kuitenkin kiinteistö alusta asti kokonaisuudessaan alueella ja kooltaan merkittävänä, jolloin liiketoiminnallisesti kannattava toteutus edellyttää vaihteittaisuutta.
- Kaikissa yläluokan töissä pysäköinti on toteutettu yhteisjärjestelyinä rakenteellisiin pysäköintitiloihin, mutta VPT:n kannalta ratkaisut vaihtelevat suuresti ja osassa pysäköinti on täysin toimimaton. VPT:n kannalta pysäköinnin toiminnallinen toteutus ja riittävä mitoitus ei selkeästi ilmene kuin osassa kilpailutöitä.
- Vain parissa työssä lisäksi VSS osoitettu yhteisjärjestelynä.
- Missään työssä ei ole arvioitu minkälaisen populaation esitetyt toiminnot edellyttävät VPT:n kannalta. Toimintoja koko alueelle on kilpailutöissä esitetty niin paljon, että ne eivät kaikilta osin ole liiketaloudellisesti tarkasteltuna toteutettavissa.

Kilpailutöissä on pääosin vanhaa paperitehdasta tarkasteltu alueelle muodostettava keskuksena eli sydänajattelu toteutui kilpailussa. Rakennusta kilpailutöissä on kuitenkin kehitetty hyvin varovaisesti ja pääosin pintapuolisesti. Selostuksissa on kiinteistön kehittämistä joltain osin avattu, mutta selostukset olivat yleisluontoisia ja jäsentymättömiä, eikä niissäkään ilmennyt uusia ja rohkeita kehittämislinjoja.

EKOLOGIA, ENERGIA JA HIILINIELUT Pekka Lahti, tekn.liis. (arkkit.) johtava tutkija VTT

Yleisarvio ja arviointiperiaatteet

Ekotehokkuuden perusedellytykset on varmistettu jo silloin kun hankkeen aloitus-päätös on tehty, kehittämisalueen valinnassa (täydennysrakennusalue keskustan vieressä), kilpailualueen rajauksessa ja sisällön määrittelyssä, kuten kokonaismitoituksessa (kerrosalan määrä, asumiseen vähintään 150 000 k-m², lisäksi työpaikkarakentamiseen), siitä johtuvassa aluete-hokkuudessa (ea = kerros-m²/maa-m²), siinä että alueelle tulee sekä asumista että työpaikkoja (lyhentää keskimäärisiä työmatkaetäisyyksiä) ja esimerkiksi eräissä vaadituissa liikennejärjestelmäratkaisuissa (enimmäisetäisyys joukkoliikenteen pysäkeille 300 m, ”shared space” -katutiloissa ja pysäköintiratkaisuissa, joiden tuli olla pääosin laitospysäköintinä). Tourujokilaakson suojelualue myös rajoitti kilpailijoiden valinnanmahdollisuuksia alueen länsireunan osalta. Noudattaessaan kilpailuohjelmaa kilpailijoille jää siis ekotehokkuuden vaikuttamisessa selvästi vähemmän liikkumavaraa kuin ”tavanomaisessa” ideakilpailussa. Ensisijainen tunnustus ehdotusten ekotehokkuudessa tulee siis antaa kilpailun järjestävälle taholle, Jyväskylän kaupungille ja sen kaupunkisuunnittelijoille.

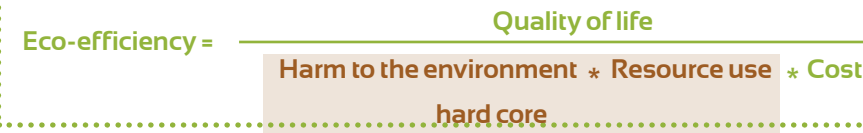
Yläluokan ehdotuksissa on yleisesti ottaen melko tasavertaisesti lähestytty ekotehokkuuden tavoitteita. Ehdotusten välillä ei ole dramaattisen suuria eroja, mikä enimäkseen johtuu juuri edellä mainituista kilpailun lähtökohta-asetelmista. Eroja

kuitenkin on ja ne keskittyvät lähinnä seitsemään asiaan:

- 1 keskimääräiseen aluete-hokkuuteen (perusrakenteiden määrä)
- 2 toimintojen keskinäiseen sijoitteluun (asuminen, työpaikat, palvelut), jolloin kaupunginosatasolla erityisesti lähipalvelujen saavutettavuudella on suuri vaikutus kulkutapavalintoihin (työpaikat voivat sijaita periaatteessa missä tahansa Jyväskylän työssäkäyntialueella)
- 3 kävelyä, pyöräilyä ja yhteistoimintaa suosiviin korttelimuoto- ja katuvailintoihin yhdistyneenä lähipalvelujen sijaintiin liikenneverkossa (esim. kivijalkakaupat tai harrastustilat mielenkiintoisten katutilojen ja kävelyreittien varrella, kortteleiden erilaistuminen positiivisessa mielessä saattaa lisätä yhteisöllisyyttä, yhteistoimintaa, kaupunkiviljelyä yms.)
- 4 maaston ja sen muotojen hyödyntämiseen toisaalta energia- ja materiaalityönsä ja toisaalta kävelyn ja pyöräilyn suosimisen näkökulmasta (perustamisolosuhteet, tarvittavat maansiirrot ja louhinta, maalämpöpumppujen tarvitsema maa-ala ja esteettömyys erityisesti rinnealueilla),

- 5 uusiutuvien energialähteiden hyödyntämistä suosiviin kortteli- ja talotyyppeihin (aurinko- ja tuuli-energiaa hyödyntävät rakennusten julkisivujen ja kattojen suuntaus, muut rakenneratkaisut)
- 6 hiilinielujen määrä alueella (puusto ym. luontoelementit, puun ja puupohjaisten materiaalien käyttö rakenteissa, biopolttoaineet)
- 7 ekosysteemipalvelujen hyödyntäminen (lähinnä vesisysteemit kuten hulevesien käsittely ja sadevesien hyötykäyttö sekä Tourujoen uoman/uomien hyödyntäminen, mutta myös olevien viheralueiden, kuten Tourujokilaakson ja erityisesti sen rinteiden käsittely ja korttelipihojen tai esim. kattojen hyödyntäminen kaupunkiviljelyssä tai muussa viher-rakenteessa).

Luettelossa ei ole mainittu rakennusten muotoja (ulkovaipan suhteellista määrää rakennustilavuutta kohti) eikä rakennusten energialuokitusta, koska a) kilpailu- ja suunnitelmaehdotusvaiheissa ei niitä varsinaisesti sidota ja b) uusien ja lähitulevaisuudessa kiristyvien energiamääräysten olosuhteissa ei rakennusmuoto ole enää niin merkittäviä energiankulutukseen vaikuttava tekijä. Energialuokan sääte-

3. KILPAILUN YLEISARVIOINTI

ly on, ainakin yläluokan ehdotuksissa, mainittu selostusteksteissä hyvin, jolloin sitäkään kautta ei eroja ehdotusten välille synny. Lähes sama tilanne koskee huleveisiä, koska sen asiallinen järjestäminen ei juurikaan riipu tehdystä maankäyttö- tai kaupunkilaratkaisusta, vaan lähinnä myöhemmin määriteltävistä pinnoitteista – poikkeuksina ratkaisut, jotka perustuvat umpikortteleihin, joiden sisäpihoilta veden poistaminen vaatii raskaampia järjestelyjä kuin muissa tapauksissa (Huom! tätä näkökulmaa on arvioitu erikseen ”virkistys ja ympäristö” –osuudessa).

Kilpailuehdotusten väliset erot ovat kuitenkin suurempia kun vertaillaan yläluokan ehdotuksia keski- ja alaluokan ehdotuksiin. Jälkimmäisissä esiintyy mm. suuria ja melko formalistisia rakennusmassoja, maastonmuodoista piittaamatonta kortteli- ja katuverkon muodostamista.

Ekotehokkuuden arvioinnissa on ensisijaisena kohteena maankäyttösuunnitelman, kaupunkirakenteen ja -tilan ratkaisut ja vasta toissijaisena tekstissä ja periaatekaavioissa esitetyt ratkaisut. Tämä on tehty sillä perusteella, että tekstissä on suhteellisen helppo esittää yleisesti hyväksyttyjä tai monistakin eri näkökulmista perusteltuja ratkaisumalleja, mutta joiden yhteensovittaminen fyysisen ympäristön tasolla voi olla vaikeaa ellei mahdotonta.

Arvioinnin ydinkohteena on kilpailijan kyky sovittaa yhteen ja löytää fyysisen kaupunkirakenteen tasolla ratkaisu, joka täyttää mahdollisimman monta asetettua periaatteellista tavoitteista tai ainakin tärkeimmät niistä.

Ekotehokkuuden arvioinnin tärkeimpänä kohteena on ehdotetun suunnitelman toteuttamisen edellyttämät materiaali- ja energiavirratt (ns. kaupunkisysteemin aineenvaihdunta, ”urban metabolism”) sen oletettavan elinkaaren aikana. Energian osalta kysymys on lähinnä uusiutumattomista energialähteistä ja materiaalien osalta niukkenevistä, haitallisista tai haavoittuvista luonnonvaroista. Energia- ja materiaalivirrat ovat melko suorassa suhteessa ehdotetun kaupunkirakenteen fyysisten rakenteiden määrään: rakennusten kerrosalaan tai tilavuuteen, katujen ym. liikenneväylien ja muun teknisen perusrakenteen verkostopituuksiin ja ehdotettuihin energiajärjestelmäratkaisuihin.

Ekotehokkuuden arvioinnin keskeisenä kohteena on tässä ns. ekotehokkuuden kova ydin (ks. oheinen kaavio): toisaalta ympäristöhaitat (harm to the environment), tärkeimpänä aiheutetut kasvihuonekaasupäästöt ja toisaalta ns. ekosysteemipalvelujen hyödyntämismahdollisuudet sekä energia- ym. luonnonvarojen kulutus (resource use). Ympäristön ja muu elämän laatu (quality of life) sekä kustannusten (cost) arviointi tehdään kilpailuehdotusten arvioinnissa mukana olevien muiden asiantuntijoiden toimesta (tosin energian- ja materiaalien kulutus kulkee usein käsi kädessä kustannusten kanssa)

Rakenteiden määräin vaikuttaa erityisesti aluetehokkuus eli rakennetun kerrosalan määrä suhteessa maa-alaan. Aluetehokkuus vaikuttaa yhdyskuntatasolla voimakkaasti alueen sisäisen liikenteen määrään (ja sitä kautta liikenteen energiankulutukseen ja päästöihin) ja kulkutapavalintoihin.

Kaupunginosatasolla se vaikuttaa lähinnä kävelyn ja pyöräilyn määriin ja kulkutapaosuuksiin ja sitä kautta liikkumisen ekotehokkuuteen.

Kilpailuohjelmassa vaadittiin vähintään 150 000 asuinkerros-m²:n ja 50–70 000 työpaikkakerros-m²:n sijoittamista alueelle. Tämä merkitsee 3 000 asukasta ja 1 300–1 500 työpaikkaa. Yläluokan ehdotuksissa kerrosalat vaihtelevat välillä 223–314 000 k-m² (267, 292, 300, 223, 263, 295, 278, 314, 248), jolloin aluetehokkuus vaihtelee välillä 0,45–0,63 (maa-alueen pinta-alana kilpailuohjelmassa mainittu noin 50 ha eli 500 000 k-m²). Osasta ehdotuksista ei käy yksiselitteisesti ilmi, kuuluvatko ilmoitettuun kokonaiskerrosalaan kaikki, osa vai ei mitään nykyisistä säilytettävistä rakennuksista (tärkeimpinä tehdasrakennus 27 500 k-m² ja Ailakinkadun varren useat kerrostalot).

Ehdotuksen sanallisista selostuksista, kaavioista ja kuvista käy selville ehdotusten tekijöiden yleinen tiedontaso ekotehokkuuteen vaikuttavista tekijöistä. Osa ehdotuksista on perustellut ratkaisunsa melko kattavasti, osa tyytyy viittaamaan yleisiin ekologisen suunnittelun periaatteisiin. Yläluokan ehdotuksissa tietoisuustaso on hyvä, osassa jopa erinomainen ja kilpailutehtävään sovellettuna innovatiivinen.

Ehdotuksia (tekstejä, kaavioita, maankäyttö- ja tilaratkaisuja) on arvioitu sen mukaan:

- ovatko ehdotuksen tekijät tietoisia kaupunkirakenteen ekotehokkuusvaikutuksista -tulee ilmi lähinnä selostustekstistä
- onko kaupunkirakenteen ja ekotehokkuusvaikutusten syy-seuraussuhteet ymmärretty (usein monimutkaisia, keskinäis- tai kehävaikutuksia sisältäviä) – tulee ilmi sekä tekstistä ja periaatekaavioista että itse suunnitelmaehdotuksesta
- onko em. syyseuraussuhteet osattu siirtää fyysiseen ja toiminnalliseen kaupunkiympäristöön ekotehokkuutta edistävästi - tulee ilmi itse suunnitelmaehdotuksesta

Periaatteessa on mahdollista, että ehdotuksen tekijät ovat intuitiivisesti tai jopa sattumalta päätyneet ekotehokkaiisiin ratkaisuihin, vaikka eivät teksti- ja kaavio- osuuksissaan ole ao. kausaalisuhteita käsitelleetkään, mutta tämän ei ole annettu vaikuttaa arvosteluun. Ekotehokkuuden kannalta parhaimmiksi on arvioitu ehdotukset, joissa fyysis-toiminnallinen ratkaisu edistää mahdollisimman paljon ekotehokkuutta ja jotka sen lisäksi osoittavat olevansa tietoisia ja ymmärtävänsä ekotehokkuuteen vaikuttavista tekijöistä.

3. KILPAILUN YLEISARVIOINTI

KÄYTTÄJÄKOKEMUKSEN ARVIOINTI Jarmo Suominen

Käyttäjälähtöisen alueen kehittämistä voidaan tarkastella alueellisesti palvelumuotoilun näkökulmasta, jolloin on tunnistettava asiakkaan ja alueen väliset palvelutuokiot, tilanteet ja prosessit. Alueen palvelukyky on myös riippuvainen sen elinkeinorakenteesta ja liiketoiminnan edellytyksistä. Kehittyäkseen toimivaksi palveluympäristöksi palveluiden tulee olla elinvoimaisia, saavutettavia ja luontaiten reittien varrella. Alueen tavoitteissa korostetaan alueen sisäisen dynamiikan vetovoimaisuuden merkitystä, palveluiden tulisi siis parhaimmillaan sijaita alueen sisäistä toimintaa tukien ja olla saavutettavissa alueen ulkopuoleltakin.

Parhaat ratkaisut ottavat huomioon alueen oletetut käyttösyklit, esitetty tarjoama on saavutettavissa myös arjen käytäntöjen ja reittien kautta. Palvelut, työn tekeminen ja asumien muodostavat toisiansa tukevia kudelmia, jossa aktiviteetit esiintyvät sekoittuneina ja toimintaan innostavina.

Alueen sydän ja identiteetti rakentuisi näin tekemisen ja onnistumisen kokemuksien kautta. Olemassa oleva teollisuusmiljöö luo siihen erinomaiset puitteet, suurin osa ehdotuksista suhtautuu tosin siihen hieman varoen ja eristäen sitä muusta toiminnasta. Useat ehdotukset ovat myös päätyneet tyypittämään ja klusteroimaan perinteisiä eriytyneille toimintoille osoitettuja alueita vrt. työpaikat, palvelut, asuminen. Ohjelman tavoitteita saattaisi tukea kuitenkin paremmin ajatella aluekehitystä siellä tapahtuvien aktiviteettien näkökulmasta ja kuinka nämä esitetyt ratkaisut tarjoutuisivat näihin aktiviteetteihin.

hin. Alueen kehittyminen vetovoimaiseksi keskuksiksi edellyttää myös sen sitomista selvästi Jyväskylän keskustaan ja sen urbaaniin kehitykseen.

Ratkaisuissa, joissa sekä palvelut että esimerkiksi työpaikat ovat sijoitettu ulkokehälle, alueen sisäinen dynamiikka heikentyy ja ratkaisu myös korostaa näiden palveluiden saavutettavuutta autolla. Palvelumuotoilun näkökulmasta on olennaista tunnistaa asiakaskohtaukset, niiden paikat ja sisällöt alueella ja tukea palveluiden sijoittamisella asiakkaan prosesseja. Ehdotusten kykyä tarjoutua asiakkaiden prosesseihin on tarkasteltu näiden palvelutuokioiden näkökulmasta, mihin ne sijoittuvat ja mikä on niiden kyky tukea asiakkaiden prosesseja (ehdotukset tosin esittelevät hyvin eritasoisesti tätä arviointia tukevia ratkaisuja).

Alueen käyttäjäkokemusta on siis mahdollista arvioida projisoimalla oletettuja käyttökkenaarioita ja trendejä esitettyihin ratkaisuihin ja tarkastella kuinka niissä esitetty tarjoama tarjoutuu näihin tulevaisuuden käytäntöihin. Elämäntapojen ja arvojen muutokset heijastuvat uusina tapoina käyttää ympäristöä, yhtenä käyttöhypoteesina arvioinnissa on ajatus urbaanista kaupunkikylästä (arrondissement), jonka elämä on teknologian mahdollistamana punoutunut paikallisesti arjen toimintojen ja sosiaalisten verkostojen ympärille. Tässä hypoteesissa on tärkeää myös alueen sosiaalinen arkkitehtuuri, alue toimii tavallaan sosiaalisen median fyysisenä alustana. Käyttäjäkokemukseen liittyy myös kysymyksiä kuten kuinka hallitsen yksityisyyttäni ja vuorovaikutusta muiden, yhteisöni kanssa? Ehdotukset

ottavat vaihtelevasti kantaa myös sosiaalisen arkkitehtuurin haasteisiin, yleisimpänä ratkaisuna näyttäisi olevan suojatut pihat jotka käpertyvät oman toiminnan ympärille. Sosiaalista rakennetta on myös arvioitu sen mukaan kuinka suunnitellut ratkaisut ja niiden mahdollisuudet tarjoutuvat asiakkaidensa käytettäväksi ja hyödynnettäväksi heidän arjen käytänteisiinsä ja rutiineihinsa.

Ehdotuksissa on esitetty paljon kehityskelpoisia ajatuksia mutta käyttökokemusta arvioitaessa on vastattava kysymyksen MITÄ lisäksi myös kysymykseen MITEN. Hyvin menestyvät ehdotukset ovat siis esittäneet miten suunniteltu tarjoama liittyy alueen elämään, kuinka se tukee sitä ja mitkä ovat sen edellytykset pysyä elinvoimaisena. Tarjoamaa on arvioitu ohjelman tavoitteita vastaan, kuinka hyvin esitetyt ratkaisut vastaavat ohjelman tavoitteisiin. Halutun elinvoiman edellytykset ovat siis riittävä käyttäjämäärä, palveluiden ja elämistä tukevien toimintojen sijoittuminen alueen käyttäjien luontaisille reiteille ja alueen verkostoituminen Jyväskylän muuhun rakenteeseen sekä alueen saavutettavuus.

Tarjoutumista on siis tarkasteltu palvelumuotoilun näkökulmasta, palvelutuokioiden, tapahtumien ja prosessien muodostamana ketjuna, jossa kokemukset muodostavat tavoitellun lopputuloksen. Mihin nämä vuorovaikutusrajapinnat sijoittuvat ja mikä on niiden kyky vastata asiakkaiden tarpeisiin, toisin sanoen, kuinka asiakkaat voivat niiden mahdollisuuksia hyödyntää omassa arjessaan.

TOTEUTETTAVUUS JA KUSTANNUKSET Tarmo Savolainen/ Rapal

YLEISTÄ

Käytettävissä oli 8 kilpailutyön aineisto. Aineisto koostui kilpailutöiden sisältöselostuksista ja kilpailun yhteydessä pyydytystä määrätaulukoista, joiden pohjalta tehtiin taloudellisuuden arviointi. Laskelmien määrät ovat kilpailijoiden ilmoittamia. Kustannuslaskenta on tehty Kustannustieto Taku (Haahtela-kehitys Oy) ja Fore (Rapal Oy) ohjelmistoilla.

Kaikissa ehdotuksissa on käytetty samoja kustannusten ja tuottojen oletusarvoja, joilla ehdotuksia on vertailtu. Rakennusten ja rakenteiden määrin on käytetty ehdotuksissa ilmoitettuja määriä. Rakennus-oikeuden hinta ja myyntihinta on arvioitu tämän hetkistä Jyväskylän hintatasoa vastaavaksi. Ehdotukset on järjestetty kaupungille ja rakentajille tulevien tuottojen ja kustannusten suhteen taloudellisuusjärjestykseen.

3. KILPAILUN YLEISARVIOINTI

KEHITTÄMISMAHDOLLISUUDET

Kaikkia ehdotuksia voidaan kehittää taloudellisuuden kannalta seuraavasti:

- Pysäköintitalojen ja maanalaisen pysäköinnin vähentäminen ja maantasopysäköinnin lisääminen pienentää kustannuksia.
- Pientalojen osuuden lisääminen, jolloin perustaminen on mahdollista kevyempänä ja kerrosalasta saadaan parempi hinta.
- On syytä tehdä taloudellisesti kriittinen tarkastelu tarjottavan kerrosalan markkinatarpeesta, jotta todellinen kysyntä ja jakauma olisi optimaalinen.

KOMMENTIT EHDOTUKSITTAIN YLÄLUOKASTA

Nro 6 Kollektiivilipasto

Myytävää kerrosalaa, etenkin asuntoja ja toimitilaa, on paljon. Pysäköintiä on paljon parkkitalossa. Siltoja on paljon. Sijoitus taloudellisuudessa on 2.

Nro 7 Hjalmarin uni

Ehdotuksessa on vaihtoehtoja eniten asuntoja. Maanalaista pysäköintiä on eniten ja torialuetta on paljon. Sijoitus taloudellisuudessa on 4.

Nro 9 One

Ehdotuksessa on vähiten kerrostaloja ja eniten muuta asuinrakentamista (pieni- ja rivi-talot). Kokonaisuudessaan kerrosalaa on vähän, pysäköinti on jakautunut tasaisesti pysäköintitaloihin maan alle ja maan tasoon. Sijoitus taloudellisuudessa on 3.

Nro 16 Kangastus I

Asuntoja on paljon, toimi- ja liiketilaa taas on ehdotuksista vähiten. Kokonaisuudessaan kerrosalaa on vähän, pysäköintiä on viety paljon maan alle ja viheraluetta on paljon. Sijoitus taloudellisuudessa on 5.

Nro 19 Heartbeat

Liike- ja toimitilaa on ehdotuksessa selvästi eniten. Ehdotuksista ylivoimaisesti laajin vesiaihe nostaa kustannuksia. Siltoja on paljon ja pysäköintitila on keskittynyt maan alle. Sijoitus taloudellisuudessa on 8.

Nro 20 Shangri-la

Toimitilaa on paljon, liiketilaa taas ei lähes ollenkaan. Pysäköintiä on paljon parkkitalossa ja maan alla. Siltoja on paljon. Sijoitus taloudellisuudessa on 6.

Nro 22 Kangastus II

Myytävää kerrosalaa on ehdotuksessa selvästi eniten. Pysäköintiä on edellisestä johtuen paljon ja jakauma on tasainen. Torialuetta on paljon. Sijoitus taloudellisuudessa on 1.

Nro 2 Malja Kankaalle

Kokonaisuudessaan kerrosalaa on vähän. Pysäköintiä on paljon parkkitalossa ja maan alla. Torialuetta on paljon. Sijoitus taloudellisuudessa on 7.

ASUKAS- JA TOIMIJANÄKÖKULMA verkostokoordinaattori, DI Antti Poikola / Hub Jyväskylä

Teeman yleisluonnehdinta ja arviointikriteerit

Keväällä 2011 toteutetun ”Kaupungin Kangas” -vuorovaikutusprosessin pohjalta hahmottui vertailukohtana tavanomainen suomalainen uudisasuinalue, jota selvästi parempi Kankaan alueesta haluttiin. Tavanomainen uudisasuinalue olisi ihan ok, mutta ei millään tavalla erityisen hyvä, eikä erityisen huonokaan. Jyväskyläläisille tavanomainen alue olisi ”Lutakko -kakko-nen”, mikä ei tarjoaisi mitään mielenkiintoista niille, jotka eivät siellä asu.

Toistuvina teemoina vuorovaikutusprosessin aineistosta nousivat esille monipuolisuus, yhteisöllisyys, luonnon läheisyys, liikkuminen ja vilkkaus. Nämä teemat on esitelty alempana samalla tavoin, kuin ne löytyvät kilpailuohjelmaan linkitetystä Kaupungin Kangas -Osallistuvan kaupunkisuunnittelun ideointijakson loppuraportista.

Keskeiset vuorovaikutusprosessissa esiin nousseet teemat

Monipuolisuus

Kaupunginosasta visioitiin rakenteeltaan, arkkitehtuuriltaan, tunnelmiltaan ja toiminoiltaan monipuolista vastakohtana tylsälle ”yhdestä muotista valetulle” alueelle, jonka kaikki kadut ovat suoria, talot saman näköisiä ja palvelurakenne yksipuolinen. Haluttiin vaalia myös urbaanin kesannon ajatusta, jossa osa tiloista on rosoisempia ja ajan kerrostumat näkyvät.

3. KILPAILUN YLEISARVIOINTI

Yhteisöllisyys ja kohtaamiset

Visioissa haluttiin rikkoa kehityssuuntaa, jossa kaupunki tilojen ja toimintojen osalta polarisoituu täysin yksityiseen ja täysin julkiseen. Ideatuotoksissa yksityisen ja yhteisen välillä nähtiin jatkumo, jossa monet nykyisin täysin yksityiset toiminnot siirtyisivät puolijulkisiksi ja yhteisiä kohtaamisen tiloja ja paikkoja olisi huomattavan paljon. Esimerkkinä yksityisten asutosaunojen sijasta laadukkaat talosaunat ja aidattujen tonttien sijasta puolijulkiset korttelipihat.

Virikkeellisyys ja luonnon läheisyys

Tourujen arvo luonto- ja virkistyskohteena oli vahvasti esillä visioissa ja sen vapauttamista toivottiin. Vihreyttä ja luonnollisuutta esitettiin läpäisevänä teemana monissa muodoissa. Alueelle toivottiin niin hoidettuja viheralueita, kuin myös lähempänä luonnontilan jätettyjä alueita erityisesti Tourujen varrelle. Taloarkkitehtuuriin liittyen esitettiin luonnollisia rakennusmateriaaleja, kuten puu ja tiili, sekä viherkattojen ja parvekepuutarhojen mahdollisuutta. Toiminnoissa luonnon läheisyys nousi esille lukuisissa ehdotuksissa, kuten lähiruokatori, kotieläinpiha ja kaupunkiviljelypalstat.

Liikkuminen

Suunnittelun lähtökohdissa oli jo esitetty ajatus autoriippumattomasta kaupunginosasta. Tämä sai visiointiin osallistuneilta asukkailta ja yhteisöiltä erittäin vahvan tuen. Visioissa huoltoajo, invalidipysäköinti ja satunnainen esimerkiksi suurten ostosten kuljettaminen nähtiin hyväksyttävänä autoiluna, mutta kaupunginosasta oltiin valmiita tekemään jalankulun ja pyöräilyn ehdoilla suunniteltu. Autoja ei näkyisi katukuvassa, ne olisi pysäköity laitoksiin alueen reunoille ja maan alle ja kadut olisivat turvallisia pihakatuja, jossa lapsetkin voisivat leikkiä. Alueen halkoisi Seppälän suunnalta keskustaan johtavat pyöräilyn pääväylät. Kävely-yhteys keskustaan olisi tehty houkuttelevaksi muun muassa valaistuksen ja siltojen avulla. Joukko-liikenteeseen ehdotettiin muun muassa sähköbussiyhteyttä keskustaan ja lautta-yhteyttä satamaan.

Vilkkaus, toiminta ja elämä

Kankaasta visioitiin elävää kaupunginosaa, jossa on tilaa ihmisten omaehtoiselle kulttuuri- liikunta ja harrastustoiminnalle. Ideoinnissa korostuivat olemassa olevien toimintojen tilantarpeet, joista esimerkiksi harjoitustilat kuoroille, juniorijäähalli ja kiipeilykeskus. Lisäksi ehdotettiin sellaisia toimintoja ja palveluita, joita ei Jyväskylässä nykyisellään vielä ole, kuten lähiruokatori ja yleinen sauna. Elävän kaupunkikulttuurin ja vilkkauksen synnyttämiseen nähtiin keinona kaikki toiminta, joka tuo Kankaalle kävijöitä muualta - olivat he sitten tulossa kulttuuritapahtumiin, itse harrastamaan, töihin tai ostoksille.

3.8 Yleisöpalautte

Palkintolautakunnan hyväksyttyä ehdotukset arvosteltaviksi ja arvosteluprosessin käynnistyttyä asetettiin kilpailutyöt kilpailun internet-sivulle (www.jyvaskyla.fi/kangas) julkisesti yleisön tutustuttavaksi ehdotusten arvostelun ajaksi. Kommentointiaikaa oli 11.11.- 5.12.2011. Kommentteja saatiin yhteensä noin 220 ja ääniä annettiin kaiken kaikkiaan noin 2400. Kankaan internet-sivuilla oli marraskuussa 62 332 ja joulukuussa 20 569 käyntiä.

Kilpailutöiden arvostelun kanssa samanaikainen yleisönäyttely internetissä onkin osoittautunut toimivaksi menettelyksi ajatellen yhdyskuntasuunnittelun läpinäkyvyyttä sekä asukkaiden osallistumista ennen varsinaisen suunnittelun aloittamista.

Kilpailuaineisto herätti laajaa kiinnostusta ja keskustelua sekä tuotti paljon rakentavia kommentteja, joita seurattiin juryn arvosteluprosessissa vuorovaikutusasiantuntija Antti Poikolan avustuksella. Voidaan todeta, että yleisöpalautte ehdotuksista on ensiarvoisen tärkeää etenkin tämän tyyppisten monitahoisten ja haastavien yhdyskuntasuunnitteluiden kilpailujen kohdalla. Näin voidaan saada esiin muuten vaikeasti löydettäviä paikallisia arvoja, kuten alueiden asukkaiden tärkeiksi kokeimia paikkoja sekä paikallista näkemystä ja ideoita kilpailualueen kehittämiseksi ja töiden arvioimiseksi.

Kankaan kilpailussa paikallista asiantuntemusta esiin tuovat kommentit koskivat lähinnä alueen yleistä rakennetta, kevyen liikenteen ratkaisuja, pysäköintiä ja vanhan paperitehtaan käyttömahdollisuuksia.

Vuorovaikutus ja kommentointi oli erittäin aktiivista, ja mm. Jyväskylän pyöräilijät olivat omilla sivuillaan arvioineet ehdotusten pyöräilynäkökulmaa erittäin asiantuntevasti.

Yleisöpalautte oli suurelta osin samansuuntaista palkintolautakunnan arvioinnin kanssa.

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

Palkintolautakunta jakoi ehdotukset kolmeen luokkaan. Yläluokkaan sijoitettiin ehdotukset, joissa kokonaisrakenne on onnistunut ja kehittämiskelpoinen. Tämän lisäksi jokin arvostelun kohteena oleva osa-alue on ratkaistu erityisen onnistuneesti. Keskiluokan töissä kokonaisrakenne on kohtalainen, mutta ei valituista lähtökohdistaan johtuen kehittämiskelpoinen. Alaluokkaan sijoituivat työt, jotka olivat keskeneräisiä tai valitulta lähestymistavaltaan tavoitteita huonosti edistäviä.

YLÄLUOKKA

Yläluokassa on 8 ehdotusta, saapumisjärjestyksessä:

- nro 2 Malja Kankaalle
- nro 6 Kollektiivilipasto
- nro 7 Hjalmarin uni
- nro 9 One
- nro 16 Kangastus I
- nro 19 Heartbeat
- nro 20 Shangri-la
- nro 22 Kangastus II

KESKILUOKKA

Keskiluokassa on 19 ehdotusta, saapumisjärjestyksessä:

- nro 1 Kotikangas
- nro 3 Kirjava Kangas
- nro 4 Kangas 2.0
- nro 5 Ilmapallotehdas
- nro 10 Loimilangat
- nro 11 Tourulinna
- nro 12 Lippo
- nro 13 Viridis
- nro 14 Muunnelmia
- nro 17 Easy
- nro 18 Central Park
- nro 21 Unikko
- nro 23 Linen Bank
- nro 24 Ruutu
- nro 26 Oikopolut
- nro 27 Zic Zac
- nro 28 Laskos
- nro 31 Natural Diver-City
- nro 32 Kangasville

ALALUOKKA

Alaluokassa on 5 ehdotusta, saapumisjärjestyksessä:

- nro 8 Delta
- nro 15 Elämyksellinen Kangas
- nro 25 Perhokangas
- nro 29 Eixample
- nro 30 Piirit

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

1. KOTIKANGAS

Ehdotus on monessa suhteessa kilpailun parhaimmistoa, mutta jostain syystä on n. viidesosa alueesta jätetty lähes kokonaan käsittelemättä. Tätä voidaan pitää karkeana virheenä, joka vielä korostuu sillä, että asiaa on yritetty perustella kirjallisesti puolikkaan A4-sivun verran.

Suunnittelun lähtökohtien analyysit ja kaaviot perusratkaisusta ovat onnistuneita. Kaupunkirakenteen asteittainen pirstaloituminen toimii. Esitetty umpikorttelirakenne sen sijaan on jotenkin Jyväskylälle vieras ja hiukan epäonnistunut kattavaan analyysiin nähden. Rakennusten muotoiluun perustuva korttelirakenne on liian hankala, hiukan geneerisempi korttelirakenne toimii paremmin.

Ehdotuksen suurimmat ansiot liittyvät olemassa olevan rakennuskannan (tehtaan alue ja Tourula) täydennysrakentamiseen. Tehtaan ympäristön ”miinoittaminen” massiivisilla pistetaloilla on rohkea ja varsin kehityskelpoinen ajatus – kahden pistetalon vieminen tehtaan itäpuolelle lähelle Tourujokea on erinomainen tapa hyödyntää jokilaakson upeita maisemia ja saada koko hieno virkistysalue paremmin ”tavoitettavaksi”. On hämmästyttävää miten harvoissa ehdotuksissa oli osattu tätä mahdollisuutta hyödyntää.

Täydennysrakentaminen Tourulantien varteen on luontevaa, realistista ja vaihteittain toteutettavissa. Kilpailun parasta antia tältä osin.

Suurkaupan yksiköiden massat ja rantaväylän rakentaminen epäonnistunutta – onkohan tämä se syy miksi yli puolet

rantaväylän ja Vapaaherrantien välisestä alueesta reunasta on jäänyt käsittelemättä – olisiko paikka sopiva esim. uudelle terveyspalveluiden keskittymälle!

2. MALJA KANKAALLE

Ehdotus perustuu pääosin erikokoisten ja mallisten umpikorttelien sarjaan, jotka kiertyvät Kankaan ytimen, vanhan paperitehtaan ympärille. Ehdotuksessa esitetty Kankaan ydin on realistinen ja vanhaan tehtaaseen sijoitetut hybriditoiminnot luovat edellytyksiä aktiivisen keskuksen syntymiselle. Tehtaan eteen luotu aukio maastoportaineen sekä uuden toimisto- ja liikerakennuksen sijoittaminen keskeiselle paikalle tukevat edellä mainittuja pyrkimyksiä.

Asuinkorttelien mittakaava vaihtelee. Erityisesti ydintä lähinnä olevien korttelien mittakaava on onnistuneesti kaupunkimainen ja tiivis, mutta Puistotien eteläpuolisten korttelien rakenne hajoa ja korttelipihat kasvavat jo turhan väljiksi. Kokonaisvaltainen umpikorttelirakenne synnyttää hieman suljetun rakenteen ja alueesta tulee helposti tukkoinen ja jopa hieman geneerinen.

Korttelien välisten katujen mitoitus on hyvää, vaikka katutila satunnaisesti hajoaakin korttelien muotoilun takia liian väljäksi. Keskeisille paikoille maantasoon harkiten sijoitetut liiketilat synnyttäisivät Puistokadulle toivottua elämää.

Tourulantien ja 4-tien varrelle osoitettu massiivinen palvelunauha ei tue Kankaalle asetettuja tavoitteita eikä siten ole alueellisesti perusteltua. Se kilpailee liikaa Sepälän kauppa-alueen kanssa ja syö voimaa Kankaan ytimeltä, johon tulisi keskittää alueen kaupalliset palvelut.

Erityismaininnan ansaitsevat ehdotuksessa pohditut Tourujoen rannan asuinrakenta-

misen alueet, puutarhakorttelit. Tourujoen laakson hyödyntäminen asuinrakentamiseen on perusteltua ja osoittaa ehdotuksen tekijältä eläytymistä suunnittelualueeseen. Puutarhakorttelien kaltaisen typologiavaihtelun runsaampi käyttö olisi voinut tuoda ehdotukseen enemmän ulottuvuutta ja särmää.

Ehdotuksen kokonaisote ja arkkitehtuuri on rohkeaa ja hallittua, joskin värikylläisestä esitystavastaan huolimatta hieman tavanomaista ja totista.

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

3. KIRJAVA KANGAS

Monessa suhteessa oikeilla jäljillä oleva veistoksellinen suunnitelma, jonka suurin ongelma on, havainnekuvienkin paljastama, katu- ja aukiotilojen liian suuri mittakaava. Kortteleiden muodonanto ja rakennusten typologiat ja arkkitehtuuri on sinänsä ammattimaisesti ja kauniisti toteutettua. Ehdotuksen arviointia on jonkin verran vaikeuttanut koko alueen kattavan havainnekuvan puute.

Tourujoen uoman ennallistamista ei ole osattu hyödyntää kaupunkikuvassa, vaan sen vaikutukset ovat lähinnä haitallisia – uoma eristää tehtaan omalle saarelleen ja on johtanut useisiin kallisiin siltaratkaisuihin. Uoman ennallistamisen virkistävä vaikutus toimii parhaiten silloin kun se läheisyyteen on tuotu rakentamista. Tehtaan katolle ehdotettu pyöreä opiskelija-asuntoja sisältävä rakennusmassa ei ole kaupunkikuvallisesti eikä taloudellisesti perusteltavissa. Tehtaasta löytyy sisältä tuhansia neliötä opiskelija-asunnoiksi soveltuvaa kerrosalaa. Lisärakentaminen olisi ollut viisaampaa toteuttaa tehtaan viereen.

Tekstissä esitetyistä vastakkaisista tavoiteista huolimatta on Tourujoen laakson reunan käsittely verrattain tehokasta verrattuna useimpiin muihin ehdotuksiin.

Liikenne on ratkaistu onnistuneella tavalla. Autoliikenne tavoittaa kaikki keskeiset alueet, mutta siitä huolimatta ”shared space”-katutilat ovat vallitseva katutyyppejä ja täten ehdotus tukee autoriippumattomuuden tavoitteita. Kevyen liikenne on johdettu keskustasta alueen läpi kohti Seppälää kauniisti ja eleettömästi.

4. KANGAS 2.0

Alue on erotettu runsailla vihervyöhykeillä omaksi saarekkeekseen ja omista tavoitteistaan huolimatta ehdotuksesta syntyy ympäröivästä kaupunkirakenteesta kovin irrallinen kokonaisuus. Ehdotus on aluetehokkuudeltaan kovin väljä. Pääosin nelikerroksisella korttelirakenteella ei ole saavutettu riittävän kaupunkimaista ympäristöä Kankaan alueen tavoitteisiin nähden. Lisäksi laajat viheralueet syövät tehokkuutta huomattavasti. Ehdotusta vai-vaa viheralueiden dominoiva ote kaupunkirakenteen kustannuksella.

Sisäinen liikenneverkko on esittämättä. Jalankulku ja pyöräilyliikenteen yhteyksiä on tutkittu, mutta autoliikenteen yhteydet on lähes kokonaan jätetty esittämättä. Selostuksen mukaiset Vapaaherrantietä asuinkortteleiden väleihin johtavat umpikujat eivät tue alueen urbaaneja tavoitteita ja syntymistä osaksi kaupunkia: pistokadut ovat ratkaisuna lähiömäinen ja vanhahtava. Vihersillat Seppälän suuntaan ovat käytettävyydeltään erinomainen idea, mutta kokonaistaloudellisesti melko epärealistiset.

Kankaan tehtaan käsittely on jäänyt hieman luonnosmaiseksi. Ehdotuksessa esitetyt toiminnot tukevat alueen keskustan syntymistä, mutta eivät ilman runsaampia kaupallisia toimintoja kuitenkaan ole realistisia. Tehtaan saavutettavuuteen jalan tai pyörällä on osoitettu riittävät reitit - autoliikenteen osalta ehdotus on tältäkin osin kovin vajavainen.

Puistoalueiden eri identiteettiä ja toimintoja on pohdittu ansiokkaasti. Tourujokiuoman ennallistaminen on kuitenkin

johtanut liian massiivisiin toimenpiteisiin ja kaupunkikanavien mitoitus on yliampu-vaa. Kaupunkikanavien kaupunkikuvallinen tavoite on kuitenkin hyvä.

Ailakinkadun varren liike- ja toimistovyöhykkeen rakentamisen mittakaava on muuhun ehdotukseen nähden kovin massiivinen.

5. ILMAPALLOTEHDAS

Kehärakenteeseen perustuva ”ilmapal-lotehdas” on tuonut Kankaan alueelle kaikista ehdotuksista eniten pientaloval-taista rakentamista. Sinänsä ansiokkaat ”kaupunkivilla”-korttelit eivät sovi Jyväskylän kaupungin Kankaan aluetta koskeviin tavoitteisiin, joissa alue halutaan keskusta-maisten toimintojen ja asumisen alueeksi. Ehdotukselle olisi ollut eduksi kehittää 2. kehää lähinnä tehokkaampien ”pihakortte-leiden” pohjalta.

Kehärakenteen vyöhykkeiden nimeämisessä on käytetty mielikuvitusta, mutta eri vyöhykkeille asetetut laatutavoitteet eivät ole valitettavasti kaikin osin realisoituneet. Esim. uloimman kehän ”Kilowattikankaan” aurinkopaneelijulkisivut ja rakennustekni-sesti hankalat istutetut kasvijulkisivut eivät ole kestävän kehityksen mukaisia. Tosin tekijä on esittänyt mielenkiintoisen ”toteu-tumisaikajanan” jonka mukaan ”Kilowat-tikankaan toteutuminen sijoittuisi vuosille 2020- 30, jolloin aurinkokennotekniikka saattaa jo tarjota ratkaisuja huomattavasti nykyistä lyhyemmällä takaisinmaksuajalla.”

Ehdotuksen kehämäinen rakenne on johta-nut autoilijan näkökulmasta hankalaan ti-lanteeseen, jossa sydämen tavoitettavuus on tehty todella hankalaksi.

Tehtaan edustan korkeuseroja ei olla hyö-dynnetty kaupunkikuvallisesti vaan ne on käsitelty hankalina ramppirakennelmina.

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

6. KOLLEKTIIVILIPASTO

Ehdotus on ympäristön ehdoilla ja maisemallisesti erittäin ansiokkaasti ja huolellisesti laadittu työ, jossa tuore lähestymistapa aluesuunnitteluun on luonut mielenkiintoisen ja moniulotteisen ehdotuksen. Paikan lähtökohtia ammen-taen alueen sisälle on synnytetty erilaisia viheryhteyksiä, joiden varrella on frag-menteja menneestä.

Vanhan paperitehtaan ympäristön ratkai-sut ovat pääosin esimerkilliset. Uudisra-kentamisen rohkea integrointi vanhaan rakennukseen luo Vanhalle tehtaalle realistisia toimintaedellytyksiä ja synnyttää tehtaasta mielenkiintoisen kokonaisuuden. Lähes kaikki toimitilarakentaminen on keskitetty Vanhan tehtaan läheisyyteen, alueen keskelle. Lisäksi ajoneuvoliiken-teen tuominen lähelle Vanhaa tehdasta parantaa sen saavutettavuutta ja parantaa edelleen sen toimintaedellytyksiä.

Rakennusten typologiat on esitetty ammattitaitoisesti ja kauniisti. Erityisesti Valtatien reunaan sijoitetut muurimaiset suurtorttelit ja niiden sisälle osoitetut pistetalot ovat mielenkiintoisia, vaikkakin asuinrakentamisen edellytyksiä liikenne-melun alueelle ei ole tutkittu.

Ehdotuksen pysäköintiratkaisu perustuu pääosin pysäköintitaloihin, jotka sijoittuvat kaupunkirakenteellisesti osittain ”parhail-le paikoille”. Pysäköintitalo harvoin luo ympäristöönsä positiivista kaupunkikuvaa ja toimintaa, ja siten niiden integroimista joko rakennuksiin tai osittain maan alle olisi ollut hyvä myös tutkia.

Vahva maisemallinen ote myös rasittaa ehdotusta ja korttelirakenne on alisteinen

viherrakenteelle - tilojen jäsenytyminen, rakeisuus ja rytmi on horjuvaa sekä pai-koittain alueelle syntyy kapeita katukuiluja ja lievää ahtautta. Liikenneverkko vaikut-taa toimivalta lukuun ottamatta ”turbo-pyörätietä”, joka paikoitellen sotkeutuu kortteleiden ja viheralueiden hierarkiatto-muuteen. Lisäksi viistokuvan puuttuminen ja paikoitellen luonnosmainen esitystapa hankaloittaa kokonaisratkaisun ja syntyvän kaupunkirakenteen arviointia.

Kokonaisuutena ansiokas ja toimiva ehdotus, jonka rakennussuunnittelu on varmaotteista, eläytyvää ja elämyksellistä. Ehdotus on pienistä virheistään huolimatta kilpailun parasta antia.

7. HJALMARIN UNI

Yleisrakenteeltaan onnistunut, perusteltu ja selkeä ehdotus. Kokonaisuus on hallittu ja kaikki osa-alueet on ratkaistu omas-sa tyylijajissaan lähes virheettömästi. Ehdotus huokuu tyylikästä ”retroilua” ja se on ladattu täyteen kaupunkirakenteellisia ”klassikoita”.

Suunnitelman lähtökohta on voimakkaan arkkitehtoninen alueen käyttökokemuksen jääden sille hieman alisteiseksi. Hjalma-rin uni tietyllä tavalla kääntää selkänsä Jyväskylälle ja rakentaa omaa sisäistä identiteettiään. Lähestyttäessä aluetta on vaikea hahmottaa mitä on tulossa, keskustori aukeaa ikään kuin yllätykse-nä alueen keskellä. Palvelut eivät sijoitu rakennusvolyymien varrelle vaan pieni-mittakaavaisempaan keskikaupunkiin, palveluiden elinvoimaan ei ole kuitenkaan edellytykset aluekeskuksen syntymiselle. Piazzalle johtavat pikkukadut ovat kauniin pienimittakaavaisia, mutta kokonaistehok-kuus on kuitenkin korkea. Tehtaalle ehdo-tetut toiminnot ovat realistisia – varsinkin ehdotus loft-asuntojen rakentamisesta on mielenkiintoinen.

Ehdotuksessa on eläydytty kiitettävästi kortteleiden sisäiseen maailmaan ja katutilojen mittakaavaan ja synnytetty alueelle ominainen pienimittakaavainen, kuitenkin tiivis ja riittävään kokonaistehok-kuuteen yltävä kaupunkimainen ratkaisu. Tosin katujen (ja katuaukioiden) mitoitus on osittain paikkaan nähden liian suurta. Kortteleiden määrätietoisien geometrinen muotoilu saattaa olla paikoitellen liiankin jämääkää - vaikka jämääkyyden vastapai-nona onkin kortteleiden sisäosat käsitelty rennon letkeästi. Ehdotus on hieman or-jallinen omalle lähtökohdalleen ja saattaisi nopeasti toteutuessaan johtaa sekavaan,

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

tylsään ja mitään sanomattomaan ympäristöön. ”Hjalmarin Uni” on kuitenkin kehityskelpoinen suunnitelma ja kortteleiden perusrakenne sallisi myös vähemmän rönsyilevää muotokieltä mutta samalla monipuolista ja –muotoista typologiaa.

”Hjalmarin unessa” on ns. kevyenliikenteen laatukäytävän ja viheralueiden ratkaisut kilpailun parhaita viheralueiden. Tosin joen puolella oleva viherkenttä on turhan laaja. Joen rannan reunan rakentaminen voisi olla korkeampaa tai tehokkaampaa. Myös alueen liittyminen keskustaan jokilaakson yli on hiukan ongelmallinen ja vaatisi jatkokehittelyä, sekä radikaaleimpia otteita.

Ehdotuksen keskeinen haaste mahdollisen jatkokehittelyn suhteen on liikenteellinen. Kilpailun yksi tavoitteista oli autoriippumattomuus, joka sinänsä onkin ”Hjalmarin Unessa” onnistuneesti ratkaistu. Katuverkon hierarkia on selkeä ja perustuu Vapaaherrantien rooliin ainoana kokoojakatuna Kankaan alueella. Holstin alueen yhdistäminen Kankaan alueeseen on mietitty hyvin. Alueelle tulevan liikenteen syöttö eri suunnista on ohjattu tehokkaasti maanalaisiin pysäköintitiloihin vähentäen moottoriliikennettä maanpäällä ja siten kävely alueen tärkeimpänä kulkumuotona korostuu. Liikenteen sujuvuutta on lisäksi parannettu hyvillä pääkadun liittymäjärjestelyillä. Pysäköinti on järjestetty lähes yksinomaan maanalaisiin pysäköintitiloihin, joita on hajautettu tasaisesti koko alueelle. Pysäköintitilat on yhdistetty maanalaisilla käytävillä, joita alueen huoltoliikennekin kaiketi voi hyödyntää. Julkisen liikenteen reitit on linjattu Citybussille keskusaukion

kautta ja muu bussiliikenne Vapaaherrantien kautta. Reitit ovat siten hyvin lähellä kaikkia asuntoja.

Toimintoja ja rakentamista on tavoitteiden mukaisesti ladattu tehtaan ympäristöön esimerkiksi, mutta liikennekaaviota tarkastellessa herää kysymys siitä pystyykö tehtaan ympäristö kehittymään elinvoimaiseksi vain jalankulun, pyöräilyn ja yhden umpikujamaisen pihakadun sekä citybussilinjan varassa? Autoriippumattomuus ei välttämättä tarkoita täydellistä autoilun sulkemista pois keskustasta vaan lähinnä sen haittojen kuten liiallinen nopeus, jalan- kulkijoiden, turvallisuus ja ruuhkautuminen eliminoimista.

Toinen päähkinä jatkotyöskentelyssä tulee olemaan pysäköinnin järjestäminen. ”Hjalmarin unessa” on pysäköintihallit rakennettu helposti tavoitettaviksi laajoiksi korttelin kokoisiksi laitoksiksi, joiden rakentamiseen liittyy kuitenkin suuria toteutustaloudellisia, juridisia ja ylläpitoon liittyviä ongelmia.

Päiväkodin sijoitus on sisäisten yhteyksien kannalta heikko. Sen sijaan ehdotus yliopiston sivukampuksesta etäopiskelutiloihin vanhan paperitehtaan tiloissa on konkreettinen Jyväskylän paikallisiin ominaisuuksiin tukeutuva avaus siitä, miten uusi alue voitaisiin nivoa toiminnallisesti kiinteäksi ja eläväksi osaksi olemassa olevaa kaupunkia. Ehdotuksessa on ansiokkaasti huomioitu kaikki vuorovaikutusprosessin aikana esille nousset keskeiset teemat. Etenkin kaupunkitilojen ja näkymien monipuolisuuden tavoite toteutuu tässä ehdotuksessa hyvin myös

kuvien, eikä vain sanojen tasolla.

Monipuolinen energiapaletti ottaen huomioon myös energiatehokkuutta lisäävät tulevat uudet vaihtoehdot (kaukolämpö, vesivoima, aurinko- ja tuulienergia) ja hiilinielut (puurakentamista). Kilpailun parhaita ekotehokkuuden näkökulmasta = 4,7 (asteikolla 0-5).

8. DELTA

Ehdotus perustuu vahvasti muotoiltuun, liikennejärjestelyjen mukaan plastisesti taipuvien kortteleiden kokonaissommitelmaan. Ehdotuksen muotokieli on perustelematon. Kokonaisrakenteen kaupunkikuullinen ote on epävarmaa ja esitetty arkkitehtuuri on kömpelöä eikä luo sympaattista mielikuvaa Kankaan alueesta. Voimakas muotoilu koko alueen mittakavassa tuntuisi synnyttävän kokonaisuuden kannalta enemmän harmia kuin hyötyä.

Kortteleiden mitoitus on sinänsä hyvää ja rakennusmassojen polveilu on toimiva idea. Kortteleiden keskelle sijoitetut monimuotoiset pistetalot ovat kokonaisuudesta kovin irrallisia ja ne aiheuttaisivat kortteleiden sisälle ongelmia mm. pelastusteiden ja yhteyksien kannalta. Niiden integroiminen muuhun korttelirakenteeseen olisi ollut kaupunkikuullisesta ja -rakenteellisesti perustellumpaa.

Liikuntatilojen sijoittaminen Vapaaherrantien ja 4-tien väliin on perusteltua. Massiivisten kaupallisten tilojen sijoittaminen muualle kuin alueen keskukseen taas on virhe.

Vanhan tehtaan uudelleenkäyttösuunnitelmaan on paneuduttu. Katolle rakennettavan uuden koulurakennuksen idea on raikas ja rohkea, joskin sen arkkitehtuuria ei pidetty paikkaan sopivana. Pääosin julkisin varoin toteutettavana vanha tehdas tuskin toteutuu ja kaupallisten toimintojen lisääminen toisi ehdotukseen ripauksen realismia. Tourujoesta erotettavien vesaiheidien määrä on ylimitoitettua.

Tekijä on perehtynyt energiatehokkuuden parantamisen keinoihin ansiokkaasti.

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

9. ONE

Perusratkaisu on mielenkiintoinen ja omaperäisen post-moderni kannanotto pikkukaupunkimaisuuden puolesta. Kokonaisilme on turhankin pienipiirteinen ja –mittakaavainen, jopa yliviritteinen - toisaalta ehdotus luo pienimittakaavaista ja inhimillisen kokoista ympäristöä, mutta ehkä sittenkin väärässä paikassa? Ehdotuksen luontevat alueajat ja liikennetarkaisut toimivat hyvin yhteen. Perinpohjaisesti tutkittu ja perusteltu ratkaisu, tosin paikotellen turhan räikeä esitystapa ja selkeän viistokuvan puute vaikeutti ehdotuksen arviointia. Ehdotuksessa on kuitenkin mittakaavallisia ongelmia - kaupunkimaiset tilat jäävät hiukan löysiksi ja repaleisiksi. Varsinaisia kaupunkimaisia katutiloja ei juurikaan ole, joka on johtanut siihen, että kivijalkakaupoille ym. katuelämää rikkaittaville toimintoille ei löydy luontevia paikkoja muualla kuin keskustassa.

Peruskonseptin rakentuu kolmesta kerroksellisuutta luovasta kehästä. Tehtaan ympäristö ”keskuslinna” on kilpailussa ainutlaatuinen ratkaisu. Pirstaloituneisuudesta huolimatta amfimaainen ”keskuslinna” on tehokas ja tilallisesti mielenkiintoinen alue – tosin visualisointeja vaivaa paikoitellen ”lähiömaisuus”.

Seuraava kerros on määritetöisesti läpiviety ”puukaupunki” – townhouse-taloista ja pienkerrostaloista rakentuva 2-3 krs:n pikkukaupunki, joka on kuitenkin Jyväskylän keskustaan hieman liian tehoton ratkaisu. ideana ratkaisu toimii ja korttelit on kauniisti jäsennelly - paikka on kuitenkin väärä pienimittakaavaiselle puukaupungille. Puurakentamisen vaatimus kaavassa

olisi sinänsä hieno ele kestävän kehityksen suuntaan.

Uloimpana kerroksena on kerrostalovaltainen ”kuori”, johon on sijoitettu sekaisin työpaikkoja ja asuntoja. Ehdotus on vaiheistettu toteutettavaksi kuudessa vaiheessa. Vaiheistus on realistinen ja toteutuskelpoinen.

Vaikka liikennetarkaisu sinällään onkin melko toimiva, on huomattava, että yhteydet ympäröiviin kaupunginosiin ovat jääneet heikoiksi. Liikennetarkaisuiltaan ehdotus ei erityisemmin kannusta autottomaan elämäntapaan. Myöskään toimintojen sekoittumista ja sosiaalista sekoittumista, jotka molemmat olivat yleisiä vuorovaikutusprosessin aikana esille nousseita toiveita, ei ehdotuksessa selkeästi huomioida. Kevyen liikenteen eri suuntiin säteilevät reitit mietitty hyvin, uusi sisääntulo-toiminnallinen sormi Holstin suuntaan hyvä uusi idea, kävely tuotu esille hyvin omana asianaan, erotettuna pyöräilyn laatukäytävästä. Polkupyöräkeskukset kattavine palveluineen tukevat pyöräilyä. Pyöräpysäköintiä on runsaasti kortteleissa ja julkisten toimintojen yhteydessä. Kortteleissa on pyöräpysäköintikatokset. Pikapyörätien risteäminen Vapaaherrantien kanssa samassa tasossa ei ole hyvä ratkaisu.

Vyöhykkeellinen perusratkaisu voisi olla erittäinkin toimiva ratkaisu Kankaan alueen kaltaisessa ”kaupunkisaarekemaisessa”-tilanteessa, tosin paremmin Jyväskylään sopivalla tehokkuudella.

Ehdotuksen ansiot ovat ihmisen mittakavvan huomioimisessa rakentamisessa. Myös

luonnonläheisyyteen ja virikkeellisuuteen ja ihmisten kohtaamiseen on monia hyviä huomioita, kuten hiihtoladut kävelymatkan päässä, ulkokuntosali, viherkatot, terassiviljelmät ja leimallinen puurakentamisen vyöhyke.

10. LOIMILANGAT

Ehdotuksessa asuminen on osoitettu pääosin viiteen perinteiseen kerrostalovaltiseen suurtortteliin, joissa rakennusten korkeudet vaihtelevat neljästä viiteen. Ainoastaan alueen koilliskulmaan, Vapaaherrantien varteen sijoitettu muuta rakennusmassa huomattavasti korkeampi 20-kerroksinen tornitalo nousee muun rakennusmassan yläpuolelle. Lisäksi vanhan tehdasrakennuksen pohjoispuolelle suunniteltu neljän korttelin muodostama kokonaisuus tuo vaihtelua muuten kovin tasakorkeaan ilmeeseen.

Kortteleiden hierarkiaa ja eri osa alueiden teemoitusta on pohdittu ansiokkaasti. Myös suurtortteleiden sisäiseen maailmaan on paneuduttu kiitettävällä tavalla, joskin melko perinteisin keinoin ja jo nähtyjen elementtien avulla. Kortteleiden sisäinen typologia ja erilaisten rakennustyyppien kirjo olisivat voineet tuoda suurtortteleille niiden kaipaamaa voimaa. Alueen pohjoisosan terassiasuntojen alueen korttelit ovat suurtortteleita huomattavasti mielenkiintoisempia ja on harmi, ettei niissä esitettyjä aihioita ja ideoita ole tuotu myös suurtortteleihin. Alueellisesti monipuolisia asumismuotoja on esitetty riittävästi.

Alueen pohjoisosan CITY-korttelit ovat Jyväskylässä uudenlainen erilaisia toimintoja sekoittava korttelityyppi. Niiden sijoittuminen 4-tien varteen on perusteltua. CITY-kortteleiden saumaton liittyminen Kankaan sydämeeseen, vanhaan tehdasrakennukseen, loisi sekä tehtaan että CITY-kortteleiden syntymiselle paremmat edellytykset - nyt näiden väliin jäävä terassiasuntojen korttelialue katkaisee yhteyden.

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

Ailakinkadun ja suurkortteleiden väliin jää laaja puistovyöhyke, johon on osoitettu isoja pysäköintialueita. Ratkaisu ei ole kaupunkimainen ja se erottaa Kankaan alueen liikaa muusta ympäröivästä kaupunkirakenteesta. Lisäksi puiston käytettävyys hankaloituu sen pirstaloituessa moneen pieneen osa-alueeseen. Tourujoen rannan puisto- ja virkistysalueet ovat hyviä ja monipuolisia. Tourujoen uoman ennallistaminen on aiheuttanut osittain yhteyksien katkeamisen alueen keskukseen.

Liikenneyhteydet ovat luontevia ja toimivia, joskin katujen mitoituksessa on hieman tarkastettavaa. Vapaaherrantien vaatimat tilavaraukset ovat kaupunkimaisuutta tavoiteltaessa aivan liian suuret ja rakennukset on turhaan viety liian kauas kadusta.

Ehdotusta vaivaa jäykkyys ja suurkortteleiden muodostama kokonaisuus ei ole onnistunut. Mielenkiintoisimmat paikat löytyvät tehtaan ympäristöstä.

11. TOURULINNA

Suuria lupauksia herättävä ehdotus, joka ei kuitenkaan kestä syvällisempää tarkastelua. Ehdotus esittää huimia näkymäkuvia ja suuria virheitä rintarinnan. Ehdotuksen arkkitehtuuri on monipuolista ja toiminnot hyvin sijoiteltu ja jäsennelty.

Ehdotuksen suurin ongelma on sen keskeisen aiheen ”kanaalin” toteutustapa. Kanaali kulkee paikoitellen kuusi- seitsemän metriä kävelytason alapuolella aiheuttaen suuria toteutus ja turvallisuusongelmia.

Perusrakenteen hyvät ja omaperäiset ominaisuudet hahmottuvat parhaiten rakentamisvaihekaavioista, kun taas kokonaissuunnitelma ja muut kaaviot paljastavat alueen irrallisuuden ympäristöstään ja ylisuuret reuna-alueet. Mm. rantaväylän reuna on jäänyt melkein kokonaan käsittelemättä. Korttelirakenne on mielikuvituksellista ja monipuolista.

Vanhan tehtaan käsittely on onnistunutta ja mm. kevyenliikenteen tuominen rakennuksen sisälle on erittäin kehityskelpoinen ja hauska ajatus.

12. LIPPO

Ehdotus on laajojen viheralueiden ja luontevien sisäisten yhteyksien ehdoilla muodostuva kokonaisuus, jonka kaupunkirakenne on laadittu huolellisesti.

Vanhan tehtaan ympäristö on esitetty kovin luonnosmaisena. Sinne ehdotetut toiminnot tukevat sydämen syntymistä, mutta ilman voimakkaampaa lisärakentamista niiden realistiset mahdollisuudet ovat melko heikot. Tehtaan länsipuolelle ehdotettu 3-kerroksinen rakennusmato ei synnytä dynaamista mielikuvaa tehtaan ympäristöstä. Lisäksi vanha tehdasrakennus jää vesiaiheen ja laajojen puistoalueiden taakse melko yksin. Korttelirakenne on viety turhan kauas alueen toiminnallisesta keskuksesta ja keskuksesta eriytetty kaupunkirakenne ei tue sen edellytyksiä alueen elävänä ja toiminnallisena keskuksena. Tourujoen uoman ennallistaminen on toteutettu hienosti, joskin sen luomia upeita asumiseen soveltuvia paikkoja ei ole hyödynnetty lainkaan.

Eri osa-alueet ja niiden korttelirakenne on ammattimaisesti laadittua ja erilaisten typologioiden ja rakennustyyppien kirjo on kiitettävää. Rakentaminen on avoimiin tiloihin nähden osittain liian matalaa. Keskeinen suurkortteli on ja mielenkiintoinen ja luo elämyksellisen reitin alueen läpi. Sen rakenteellinen haaste on pistetalojen suhde alapuoliseen pysäköintiin.

Osan Ailakinkadun eteläpuolelle ja eteläisen sisääntulon yhteyteen sijoitetusta liike- ja toimitilarakentamisesta olisi voinut sijoittaa vanhaan tehdasrakennukseen. Massiivisen kansirakenteen esittäminen 4-tien yli Seppälän suuntaan on alueelle

vierasta eikä ehkä kokonaistaloudellisesti järkevää. Sama aluetehokkuus ja paremmat edellytykset hyvälle asumiselle olisi saatu rakentamalla Kankaan alue tiiviimin.

Alueen sisäiset liikenneyhteydet on järjestetty hyvin ja tehdyt ratkaisut tukevat kiitettävästi autottoman ympäristön tavoitteita. Erityismaininnan ansaitsee pyöräliikenteen ehdoilla kehitetty autoliikenteen verkko, jossa jalankulku ja pyöräliikenne eivät risteä kokoojakatujen ja liikenneväylien kanssa tasossa lainkaan. Alueen keskelle muodostettu puistoväylä luo oivalliset edellytykset erilaiselle liikkumiselle. Lisäksi ehdotuksessa on pohdittu keskitetyn autopysäköintijärjestelmän toteutumista. Pysäköinti toimisi vuorotteluperiaatteella, joka on erotettu taloudellisesti asutokiinteistöjen toteuttamisesta. Aihe on hyvin ajankohtainen ja toteutusmallina kannatettava.

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

13. VIRIDIS

”Viridiksen” suurimmat ansiot ovat kortteleiden ja ympäristön muodostuksessa. Umpikorttelit ovat muodonannoltaan ja mittakaavaltaan miellyttäviä. Rakennusmassat ovat sopivasti rikkonaisia ja kortteleiden vapaasti hengittävät kansipihat ovat käsitelty mielikuvituksellisesti ja korkeatasoisesti.

Kortteleiden väleihin jäävä avoin julkinen tila on vuoroin liikennöityä katutilaa vuoroin suojaisaa viheraluetta ja kaikkea siltä väliltä. Ruutukaavan käsittely on kilpailun monipuolisinta ja taitavinta.

Myös ympäristörakentaminen on erittäin korkeatasoista. Kansipihojen rakentamiselle ja sadevesien käsittelyä on vakuuttavasti kuvattu muutamalla mielenkiintoisella luonnoksella.

Erittäin onnistuneesta perusrakenteesta huolimatta alueen sydämen tavoitettavuus on heikko ja alueen läpi kulkeva kevyen liikenteen viheryhteys ei ole johdonmukainen. Kankaan alue ei kuitenkaan oikein hahmotu kokonaisuutena ja se jää liian irralliseksi ympäröivästä kaupungista.

14. MUUNNELMIA

Ehdotuksessa on vahva ja luova idea viidestä kaupunkisolusta ja niitä yhdistävästä viherverkostosta. Pääperiaatteiltaan ehdotus voisi olla toimiva, mikäli sen mitoitus, liikennehoidot ja kaupunkisolujen suhde toisiinsa olisi tutkittu tarkemmin. Nyt ehdotus on kovin luonnosmainen ja monilta osa-alueiltaan puutteellinen, joiltakin osin jopa hieman geneerinen.

Jos ehdotuksen kokonaissuunnitelma on hieman haparoiva, löytyvät sen ansiot eri kaupunkisolujen sisäisistä ratkaisuista, joissa suunnittelutehtävään eläytyminen on hienoa. Keskustakorttelit ovat ehdotuksen ehdottomasti mielenkiintoisin osa. Uusi korttelirakenne jatkaa luontevasti tehdasrakennusta ja sen mittakaavaa ja luo edellytyksiä aluekeskuksen synty miselle. Kortteleiden sisäinen maailma on riittävän kaupunkimainen ja Tourujoen uoman ennallistaminen on esitetty hienosti. Tehdasrakennukselle ei ole lainkaan esitetty toiminnallisia ratkaisuja. Eteläisten kaupunkisolujen (muurikorttelit) muodikas muotoilu on paikkaan vieras ja korttelirakenne on suurelta osin liian väljä ja pientalomainen eikä luo kuvaa tiivistä kaupunkimaisesta ympäristöstä. Torni- ja kansikorttelit ovat ammattitaitoisesti laadittuja ja niissä on esitetty kiitettävällä tavalla Kankaalle soveltuvia uudenlaisia kortteliratkaisuja. Pohjoisosan pientalo-alue (ympyräkorttelit) on lupaava, joskin kovin keskeneräinen.

Viherverkosto on kokonaisrakenteessa luonteva ja viheralueiden hyödyntäminen kevyen liikenteen reitteinä on perusteltua. Suuret liikennehoidot (maanalainen liikennepyrä ja laaja viherkansi) ovat

tavoitteiltaan hyviä, mutta kokonaistaloudellisesti kestävämmä - ehdotuksen aluetehokkuus ei riitä esitettyjen infraratkaisujen rakentamiseen. Kannen päälle rakennettava maamerkkirakennus on järjetön ajatus, vaikka arkkitehtuuriltaan se onkin hieno. Myös toiminnallisesti sen sijainti on hieman kyseenalainen.

Ehdotuksessa esitetty arkkitehtuuri ja ideat ovat kunnianhimoisia ja tekijöiden ammattitaito lupaa enemmän kuin ehdotus antaa. Työ on jäänyt kesken, valitettavasti.

15. ELÄMYKSELLINEN KANGAS

Erittäin ristiriitainen ehdotus. Vanhan paperitehtaan käsittely on mielenkiintoinen ja sen liittyminen kaupungin eri tasoihin on toimiva ja jännitteinen. Lisäksi ehdotuksessa on muutamalla sympaattisilla käsivaraisella karikatyyrillä asetettu lupauksia herättäviä tavoitteita.

Tavoitteet ovat valitettavasti jääneet karikatyyrin tasolle toteutustasollakin. Ehdotus sisältää muutaman ratkaisevan virheen ja vaikka jotkut osa-alueet ovatkin mitoitukseltaan ja arkkitehtuuriltaan oikean suuntaisia, ei kokonaisuutta voida pitää toteuttamiskelpoisena. Onnistunut kaupunkirakenne koostuu johdonmukaisesta rakenteesta, sekä toisiinsa nähden jännitteisistä kaupunkitiloista. ”Elämyksellisen kankaan” rakenne on epäjohdonmukainen ja kaupunkitilat pirstaleisia tai liian löysiä.

Liikennehoidot ovat kevyen liikenteen turvallisuuden näkökulmasta heikko.

Ylisuuret maanpäälliset pysäköintilaitokset on nostettu kaupunkikuvallisten dominanttien asemaan ja ne muodostavat varsin ikävää ympäristöä alueen sisääntuloalueille.

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

16. KANGASTUS (I)

Ehdotuksen kantava teema on vahva kannanotto kaupunkimaisen ympäristön rakentamiseksi. Ehdotus perustuu pääosin 4-kerroksiseen tiiviiseen peruskortteli-rakenteeseen, jota rikotaan useilla eri korkuisilla kortteleiden reunaan sijoitetuilla torneilla. Ehdotus on urbaani ja mielenkiintoinen erilaisten rakennustyyppien ja kortteleiden kollaasi. Eri korkuisten tornien ansiosta, Kankaan kaupunginosalle syntyisi tunnistettava identiteetti, joka näkyisi suurmaisemassa ja olisi oivallinen pari keskustan toisella puolella sijaitsevalle Lutakolle.

Alueen keskeinen suurtortteli suurine viherpihoinen on komea arkkitehtoninen aihe. Suurtortteli kuitenkin kääntää selkensä alueen toiminnalliselle keskukselle, vanhalle paperitehtaalle ja keskusauiolle. Vanhan paperitehtaan integroiminen tiiviimmin sitä ympäröivään kaupunkirakenteeseen olisi luonut aktiivisen aluekeskuksen syntymiselle paremmat edellytykset. Ehdotuksessa esitetty arkkitehtuuri ei luo pelkästään positiivisia mielikuvia alueen lähiympäristöstä.

Ailakinkadun eteläpuoliset asuinkorttelit jatkavat luontevasti Tourulatien varren rakentamista ja niiden mittakaavan vaihtelevuus on miellyttävä. Samoin Ailakintien pohjoispuoleiseen puistoon suoraan avautuvat asuinkorttelit luova mahdollisuuksia hyvälle asumiselle.

Itäreunan sijoitettujen liike- ja toimitilakortteleiden kortteleiden kerrosala on maltillinen, joskin muotokieleltään korttelit ovat muuhun rakenteeseen nähden jäykähkö.

Viheralueiden käsittely on esitetty kovin luonnosmaisesti. Vapaaherrantien katutila on jätetty turhaan liian väljäksi - rakennukset olisi voinut tuoda rohkeammin lähelle katua.

Urheiluhallin ja liikuntapaikkojen sijoittaminen alueen pohjoisosaan on kyseenalainen; Tourujoen rannan hyödyntäminen asuinkäyttöön tuntuisi luontevammalta.

Tornien sijoittuminen on osittain hieman perustelematonta ja monilta osiltaan (liikenne- ja ratkaisut, pysäköinti) ehdotus vaikuttaa valitettavan keskeneräiseltä.

17. EASY

Ehdotuksen kantava ajatus on ratkaista tehtaan käyttöön liittyvät ongelmat tuomalla tehtaan viereen vielä suurempi rakennusmassa. Ajatus on uskalias, mutta ei liene kuitenkaan realistinen, sillä kokonaisuuden tavoitettavuus on varsinkin tehtaan osalta kovin heikko. Toriaukiosta muodostuu havainnekuvan perusteella vaikeasti käytettävä ja voimakkaan ympäristörakentamisen kautta epätaloudellinen.

Asuinkorttelit ovat muodostuneet mitataavallisesti miellyttäväksi ja niistä on lähes kaikista suora yhteys puistoalueille. Rakentamista olisi kuitenkin voinut tuoda huomattavasti lähemmäksi Tourujokilaaksoa.

Kilpailun teemoja on esitelty yhden plansillisen verran, mutta sisällöllisesti niiden käsittely on jäänyt ontoksi.

Tourulantien liikerakennusten purkaminen ja korvaaminen esitetyn kaltaisella rakentamisella ei ole perusteltua.

18. CENTRAL PARK

Sinänsä erittäin ansiokkaasti laaditun suunnitelman kovin formalistinen lähtökoh- ta, suuri pyöreä keskeispuisto ja sen ympärille kiertyvä uusi kaupunginosa, tuntuu paikkaan nähden vieraalta ja kilpailussa esitettyihin tavoitteisiin nähden hieman ristiriitaiselta. Suuren keskuspuiston sijoittaminen alueen keskeisimmälle paikalle synnyttää Kankaalle vihreän keskuksen kilpailuohjelmassa toivotun vireän keskuksen sijaan. Vanhan paperitehtaan potentiaali alueen kaupallisena keskuksena on käytämättä: keskustatoiminnot on sijoitettu erilliseen kortteliin alueen itäreunaan kun taas paperitehtaan tiloihin on esitetty lähinnä julkisia palveluja. Yhteys näiden kahden erillisen keskuksen välillä ei ole luonteva. Suunnitelmassa keskeisen roolin saava keskuspuisto hakee oikeutustaan myös siksi, ettei sitä ole suunniteltu – nyt se näyttäytyy pelkkänä avoimena (viher-) yhteyksiä mahdollistavana kenttänä.

Asuinkortteleiden suunnittelu on ammatitaitoista. Puistoihin avautuvat puoliavoi- met korttelit, joissa kerrostalojen välissä on matalampia kaksikerroksisia osia, ovat erityisen onnistuneita. Osaa muista asuinkortteleista vaivaa lievä jäsentymätömyys. Pohjoisosaan sijoitetut viisikerroksiset pistetalot luovat lähiömaista ympäristöä suurine parkkialueineen.

Toimitilarakentaminen on varovaista ja alueen toimitilarakenne perustuu osittain olemassa olevien tilojen säilyttämiseen. Vapaaherrantien varren uudet toimitilakorttelit ovat mittakaavaltaan miellyttäviä ja mahdollistavat monenlaisen toiminnan sijoittumisen niihin.

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

Ehdotuksessa hienosti esille tuotu tavoite autottoman ympäristön toteutumisesta on onnistunut. Katujen mitoitus ja niiden tilavaraukset ovat riittävän kaupunkimaisia. Kokoojakatujen varteen sijoitetut pysäköintialueet tosin leventävät katut- laa, vaikka niiden mitoitus onkin pidetty maltillisena.

19. HEARTBEAT

Ehdotuksen lähtökohdaksi valikoitunut rakenne on omaperäinen, mutta monelta kannalta ongelmallinen, jopa virheellinen. Tehtaan konsepti ”urbaani kesanto” on yksi kantavista ”Heartbeatin” teemoista. Ajatuksena tämä konsepti on hyvin perus- teltu ja hieno, mutta tehtaan eristäminen saareksi ei tue tätä tavoitetta. Ennallistet- tuun uomaan ehdotetaan melontareittiä – sinänsä hauska ja kannatettava ajatus - samalla suunnitelmassa säilytetään ja jopa lisätään vesivoiman tuotantoa. Nämä kaksi tavoitetta ovat ristiriitaisia.

Aluerakenteellinen kompositio perustuu kahteen kaupunkiaukioon, joista ensim- mäinen on sijoitettu alueen eteläpuolelle Tourulantien hybridikortteleiden kainaloon. Ajatus on mielenkiintoinen mutta vaikeasti toteutettavissa vaiheittain ja edellyttää Tourulantien kaupparakennusten purka- mista yhdellä kertaa, joka ei välttämättä ole realistista, koska rakennuksilla on vielä paljon elinkaarta jäljellä ja maanomistus alueella on sirpaloitunutta. Toinen aukiois- ta sijaitsee tehtaan edessä, mutta se on jäänyt liikenteellisesti hankalasti saarelle, eikä se siten pääse muodostumaan alueen ”sykkiväksi sydämeksi” vaan jää enem- mänkin vaikeapääsyiseksi ”keitaaksi”.

Kehärakenne, jossa kaupunki kasvaa ikään kuin puun vuosirenkaat tehtaan ollessa ”puun ydin”, on mielenkiintoinen ja Kankaan alueelle hyvin sopiva rakenne. Kehämäisistä ehdotuksista ”Heartbeat” on kilpailun parhaimmistoa. Ensimmäinen kehä koostuu pienkerrostaloista muo- dostuvista kortteleista. Nämä pienkort- telit ovat ehdotuksen parasta antia. Ne

muodostavat mittakaavaltaan Jyväskylään sopivaa erittäin laadukasta ja houkuttelevaa elinympäristöä. Tosin maastonmuotoja ei kaikilta osin ole huomioitu, mutta tämä ongelma olisi helposti korjattavissa

Urbaanimpi toinen kehä on jäänyt hiukan torsoksi. Kaikkein uloin kehä on puoles- taan ylimitoitettu ja sisältää tavoitteisiin nähden aivan liikaa suurkaupan yksiköi- tä. Jyväskylän kaupungin strategia on kehittää suurkaupan yksiköitä viereisellä Seppälän alueella. Ehdotus on siis tältä osin kannanotto nykyistä strategiaa vas- taan ja tästä näkökulmasta ideakilpailun hengen mukainen. On mahdollista, että suurkaupan yksiköiden sijoittuminen Kan- kaan alueelle tekisi niistä tavoitettavampia jalankulkijoille ja pyöräilijöille. Toisaalta ratkaisu toisi merkittävästi lisää autoliiken- nettä Kankaan alueelle.

Yhteiskäyttöautot oli esitetty suunnitel- massa täydentävänä liikkumismuotona ensisijaisesti lihasvoimin ja julkisilla liiken- nevälineillä tapahtuvan liikkumisen lisäksi. Tämä on hyvin linjassa vuorovaikutuspro- sessissa esille nousseiden yhteisöllisyyden ja autoriippumattomuuden tavoitteiden kanssa. Myös hyvin huomioitu pyörien säilytys tukisi autottomuutta.

Ehdotuksessa on myös esitetty erittäin kii- tettävästi tutkittu ”ekoleikkaus”, jossa ak- tiivi/passiivijattelu on toteutettu vakuut- tavalla ja toteuttamiskelpoisella tavalla.

Kokonaisuudessaan erittäin mielenkiintoi- nen, ammattitaidolla laadittu, ja omassa kategoriassaan kehityskelpoinen ehdotus, jossa on paljon mielenkiintoisia argument-

teja ja ”kätkeytyjä” kannanottoja. Valitet- tavasti suuri osa näistä argumenteista on kilpailun tavoitteiden vastaisia, eikä niitä voida korjata muuttamatta radikaalista ehdotusta.

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

20. SHANGRI-LA

Kokonaisratkaisultaan ammattitaitoinen ja tasapainoinen ehdotus, joka perustuu luontevasti alueen keskuksen ympärille kiertyvien umpikortteleiden sarjaan. Johdonmukaisesti toistuva, hieman koordinaatistiaan muuttava asuinkorttelien perusrakenne sopii paikkaan ja on mittakaavallisesti Kankaan aluerakennetta tukeva.

Alueen keskuksiksi muodostuva vanha tehdasrakennus on ansiokkaasti integroitu muuhun rakenteeseen ja sitä on jopa laajennettu uudella asuinrakennuksella. Tehtaan eteen suunnitellun aukion reunoja olisi voinut rakentaa rohkeamminkin. Ehdotuksen kaupunkirakenteellinen ratkaisu luo hyvät edellytykset paperitahtaan monimuotoiselle kehitymiselle. Joen ennallistaminen on realistinen ja siitä syntyneet hyödyt hyvälle asumiselle on osattu hyödyntää.

Toimitilarakentamisen kokonaismäärä tuntuu asumiseen nähden suurelta ja osan Vapaaherrantien varren KTY-kortteleista olisikin mahdollisesti voinut esittää hybridi-kortteleina ympäristön niin salliessa. Muuten asuinkortteleiden suunnittelu on taidokasta ja riittävän suuret korttelipihat mahdollistavat sekä kannen alaisen pysäköinnin että riittävän maanvaraisen vihreän.

Suunnitelma on selkeä ja eheä, mutta kokonaisuutena hieman monotoninen ja totinen. Itseään toistava korttelirakenne ja monensuuntaiset katulinjat tekevät ehdotuksesta hieman hierarkiattoman ja orientoituminen alueen sisällä vaikuttaa turhan hankalalta. Mittakaavan hienovääräinen vaihtelu olisi tuonut ehdotukseen ehkä sen kaipaamaa rikkautta ja kepeyttä.

21. UNIKKO

Vankalla ammattitaidolla laadittu umpikortteli – ”retroilu”, joka vie ajatukset post-modernismin kulta-aikaan 80-luvulle. Perusrakenteeksi on valittu viidestä pienkorttelista muodostuvat neljä suurtorttelia, joiden keskelle muodostuu yhteisöllisyyden keskipisteeksi korttelipuistot. Pienkortteleiden keskelle muodostuu 110 – 240 asukkaan pihapiiri. Suunnitelman vaiheistus on helposti toteutettavissa ja kukin vaihe muodostaa oman kokonaisuutensa.

Tekijä väittää kestävän kaupungin kivijalaksi yhteisöllisyyttä. Kussakin suurtorttelissa on n. 800-950 asukasta joiden välistä yhteisöllisyyttä palkataan vartioimaan eräänlainen ”sosiaalisen kontrollerin” virkaa toimittava talonmies. Hiukan liiallisuusiin menneen yhteisöllisyyden vastapainoksi ”Unikossa” on tuotu kiitettävästi esille yksilöllisyyttä tukevia seniori-, opiskelija-, vammais- ja yrittäjäasuntoja. Hyvistä tavoitteista huolimatta ehdotuksesta jää kuitenkin käteen arkkitehtonisesti tasapaksu lopputulos. Ihmisten sosiaalista käyttäytymistä ohjailemaan pyrkivät ratkaisut jättävät myös hieman kontrolloivan vaikutelma. Alueelle johtavien sisäänkäyntien yhteyteen suunnitellut porttirakennelmat korostavat alueen sulkeutuneisuutta. Havainnekuva ”Lintuperspektiivi lännestä” tukee onnistuneesti ehdotuksen tavoitteita ja antaa suunnitelmasta positiivisen ja miellyttävän vaikutelman.

Vanhan paperitehtaan konsepti on sinänsä hyvä, mutta täydennysrakentaminen ei ole kovinkaan mielikuvituksellista ja formalismissaan tehtaan omalle identiteetille vierasta.

Rantaväylän varteen rakennettu sisustus-tavaratalo sisäkatuineen on kokonaisuudesta irrallinen. Tavaratalon yhteyteen suunniteltu torni on sijainniltaan hyvä ja toimii mielenkiintoisena maamerkkinä kaupunkikuvassa.

22. KANGASTUS (2)

Korkeatasoinen ehdotus, jonka kokonaisuusmitoitus on onnistunut, eläytyminen ansiokasta ja kaupunkikuvallinen ote huolellista ja luovaa. Ehdotuksessa Kankaan alueesta on muodostettu kaupunkimainen kokonaisuus, jota tiivis korttelirakenne ja erilaisten kaupunkitilojen sarjat rytmittävät. Tourujoki, vanhan paperitehtaan alue ja uusi Tourupuisto luovat alueen identiteetin ja toiminnallisen sydämen, joka sitoo alueen elementit toisiinsa.

Korttelirakenne on suunniteltu ammattitaitoisesti ja korttelit ovat kilpailun parhaimmistoa. Puistokortteleiden erityisen hienovarainen tulkinta perinteisestä umpikorttelista on sympaattinen ja tuo mieleen keskiaikaiset linnapihat. Kortteleissa yhdistyy Jyväskylän kantakaupunkiin sopiva mittakaava ja typologia. Myös maisemakortteleiden innovatiivinen ote ansaitsee kiitosta.

Vanha paperitehdas piippuineen on useiden näkymääkselien päätteenä ja visuaalisesti arjessa läsnä. Perusasetelma tehtaan suhteen on kuitenkin kilpailun tavoitteisiin nähden ristiriitainen: se jää kovin yksin Tourupuiston ja tehtaan ympärille kaive-tun vallihaudan taakse. Alueen topologian vuoksi tehdasrakennus on lisäksi muuta kaupunkirakennetta huomattavasti alempana. Keskukselle osoitetut toiminnot eivät tue toteutumista (lähinnä julkisia palveluja). Rohkeampi vanhan rakennuksen muokkaaminen ja lisärakentaminen tehtaan lähiympäristöön olisi mahdollisesti parantanut sen vetovoimaa ja realistisia mahdollisuuksia kehittyä alueen aktiiviseksi keskuksiksi. Jokuoman ennallistaminen on lisäksi johtanut alueen lähtökohtiin

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

nähdessä hieman ylimitoitettuihin vesiaiheisiin

Rakenteellisen, keskitetyn pysäköintiratkaisun avulla on luotu hienosti ja ehdottomalla kokonaisotteella autoriippumatonta ympäristöä – ratkaisu aiheuttaa asuinkortteleista pitkiä matkoja pysäköintiin (saavutettavuus on kuitenkin korjattavissa). Reitit ja katutilat jäsennoityvät luontevasti ja tilasarjat luovat kiinnostavia reittejä alueen läpi. Kortteleiden väliset kaupunkitilat ja puistoon johtavat pikkukadut ovat kauniin pienimittakaavaisia kokonaistehokkuuden ollessa kuitenkin paikkaan nähden riittävän korkea. Liikennetarkaisu on toimiva ja rantaväylän liittymän ratkaisu on jopa innovatiivinen.

Kokonaisuutena ehdotus on rikas ja elävä sekä esitystavaltaan selkeä ja kaunis kokonaisuus.

23. LINEN BANK

Vahvaa eläytymistä ja ammattitaitoa huokuva ehdotus. ”Linen bank” on ladattu täyteen kaupunkirakenteellisia aiheita ja yksityiskohtia. Kokonaisuudesta muodostuu kuitenkin hiukan yliviritteinen ja sekava. Sekavuuden vaikutelmaa korostaa tasokuvien ja havainnekuvan välinen voimakas tyyllinen ristiriita. Tasokuvat kommunikoivat 80-lukulaista paikoitellen hyvinkin formalistista massoittelevaa ja ronsyilevää muodonantoa, joka havainnekuviin tyylikkäällä ajattomuudella kumotaan.

Katu- ja aukiotilojen välistä hierarkiaa on pyritty hämärtämään. Kantavana kaupunkirakenteelliseina ajatuksena toimii tehtaalle johtavat esplanadimaiset kävelykadut, joiden tilanmuodostus on lineaarisen määrätietoista. Katutilojen tunnelma on esitetty havainnekuvasa ”Tunnelmapala” erittäin miellyttävästi.

Vanhan tehtaan käyttömahdollisuuksiin on paneuduttu huolella ja esitetyt ratkaisut ovat rohkeita ja niitä on huolella perusteltu. Osia 70-luvulla rakennetusta paperikonehallista on säilytetty ja muutettu päivittäistavaraliikikkeeksi. Ajatus on mielenkiintoinen, mutta ei todennäköisesti ole taloudellisesti kestävä. Rakennussuojelun näkökulmasta valintaa on myös perusteltu, mutta hallien silpominen pieniin osiin tuhoaa esitetyt kulttuurihistorialliset tavoitteet.

Tourujoen reunan käsittely on määrätietoista ja oikein mitoitettua. Seppälän alueelle johtava liikennetarkaisu on omaperäinen ja hyvin perusteltu. Pysäköintilaitosten toteuttamista on tutkittu ansiokkaasti.

24. RUUTU

Ehdotuksen viitekehiksenä on Kangas itse, sen ajalliset kerrostumat ja paikan henki, elämän sinne jättämät jäljet ja niiden hyödyntäminen rakentamisessa. Kankaan kehittyminen asuinalueeksi ja paperitehtaan purkaminen voivat tapahtua samanaikaisesti, jolloin sinne sijoitettavat uudet ja väliaikaiset käytöt muodostavat tulevan kaupunginosan identiteetin. Tällaisen sinänsä erittäin ansiokkaan ja romanttisen ajatuksen ja sen realistisen toteutumisen tueksi tulisikin kehittää uusia keinoja ja välineitä kaupunkisuunnitteluun ja aluerakentamiseen.

Kaupunkirakenteellinen suunnitelma perustuu perinteisen kaupunkiumpikorttelin nykyaikaiseen tulkintaan ja sen toistoon. Peruskorttelin mittakaava, toiminnot ja monipuolisuus on onnistunut. Tautologinen kokonaisilme on pyritty välttämään lisäämällä strategisesti olennaisille paikoille muusta rakennuskannasta poikkeavia maamerkkirakennuksia. Niiden arkkitehtuuria ei pidetty kaikilta osin Jyväskylään sopivana.

Alueen eteläosaan syntyy kaupunkimainen asuinalue, joka tarjoaa korttelitasolla elämyksellistä ja hyvää asuinympäristöä. Työpaikka-alueet on sijoitettu luontevasti sisääntulon yhteyteen ja niiden kokonaismäärä on maltillinen. Pohjoisosan hybridikorttelit ovat onnistuneet ja erityisesti tehtaan pohjoispuolelle, jokuomien väliin jäävä kortteli on lupaava.

Muuten hallitun kokonaisuuden kompastuskivenä on alueen keskus, joka rakentuu tavoitteisiin nähden liian löyhästi vanhan paperitehtaan ja tapahtumakentän ympärille.

rille. Kaupunkirakenteen puutteet tulevat esille ehdotuksen rakeisuuskaviossa. Uudemman tehtaan betonilattian säilyttämien ja uudelleen käyttö kaupunkiaukiona on ajatuksena kaunis, mutta kaupunkirakenteellisesti se tuntuu aiheuttavan epävarmuutta alueen keskeisimmälle paikalle. Tehtaaseen integroitu uusi rakentaminen tukee sinänsä hyvin kilpailun tavoitteita aktiivisesta aluekeskuksesta. Laajennus on jäänyt esitystavaltaan valitettavan luonnosmaiseksi. Samankaltaista rohkeaa ja voimakkaampaa rakentamista olisi toivottu myös jokuoman itäpuolelle.

Ehdotuksesta huokuu pyrkimys inhimilliseen arkkitehtuuriin ja se on täynnä hyviä aineksia, joita olisi hienoa nähdä lisää suomalaisessa kaupunkisuunnittelussa. Rakenteen voimakas toistuvuus ja joidenkin osa-alueiden keskeneräisyys rasittavat ehdotusta.

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

25. PERHOKANGAS

Ehdotus on hämmentävä yhdistelmä osaavaa rakennussuunnittelua ja horjuvaa kokonaismitoitusta. Havainnekuvat osoittavat (esim. ”Näkymä tehdaskorttelista”) ansiokasta eläytymiskykyä korttelitasoisen pienympäristön luomiseen, mutta toisaalta kortteleiden kokonaisrakenne on epäonnistunut ja suurin osa asunnoista joutuu tuijottamaan toisen rakennuksen seinää joka liian kapean katutilan tai pihan ylitse.

Kilpailuohjelmassa asetetut ympäristölliset tavoitteet ja toiminnalliset teemat ovat jääneet vähäiselle huomiolle. Ehdotus on laajoine vesiaiheineen kallis toteuttaa ja ylläpitää. Tehdas on uudisrakentamisella sidottu tiivistä mukaan kaupunkirakenteen osaksi, mutta se on jäänyt hiukan takapihamaiseksi, vaikkakin tehtaan ympärille muodostuvat lukuisat aukiotilat ovatkin mittakaavaltaan onnistuneita ja muodostavat ehdotuksen parasta ympäristöä. Rantaväylän reunan orgaanisesti muotoillut korttelit ovat omaperäisiä, mutta vaikeasti vaiheistettavissa. Tourulan väljä rakentaminen ”siedlung”-teemalla on kaavataloudellisesti epäonnistunutta, eikä anna perusteita nykyisten liikerakennusten purkamiselle.

26. OIKOPOLUT

Idearikas, tasapainoinen ja luovaa ajattelua kaupunkisuunnitteluun tuova ehdotus. Keskeisten kortteleiden mittakaava on hyvää ja arkkitehtuuriltaan korttelit ovat erittäin lupaavia. Kokoojakadun ja tehtaan ympäri kiertävän reitistön rajaaman tähtimäisen suurkorttelin ideaa olisi voinut vahvistaa ja rajata se määrätietoisemmin esim. tehtaan lähellä voimakkaamman rakentamisen avulla. Tällöin tehdasrakennus olisi selkeämmin osa kokonaisrakennetta, kun se nyt jää kovin yksin alueen reunalle.

Käytöstä poistetun voimalarakennuksen kehittäminen asuinkäyttöön lienee mahdollonta, mutta paikkana tehtaan takaosa voisi soveltua asumiselle mainiosti. Pientaloasumisen mittakaavaa lähentelevän terassiasumisen tuomista keskeisaukion reunalle ei pidetty perusteltuna. Tourujoen rannan korttelirakenne sekä etelässä että pohjoisessa hajoaa liikaa ja niiden typologia jää arvoitukseksi.

Olemassa olevien työpaikka-alueiden täydennysrakentaminen integroimalla uusia rakennuksia suoraan vanhaan on epärealistista. Integroitavien toimitilanappuloiden koko on kuitenkin viehättävä ja puoliavoi-

met hybridikorttelit ovatkin onnistuneita. Liikennehoidon tukee kokonaisrakennetta ja on luonteva ja looginen. Osittain kortteleiden sisälle vietyjen laajojen parkkikenttien korvaamista esim. tehokkaammalla kadunvarsipysäköinnillä olisi kannattanut tutkia.

Viheralueet rytmittävät korttelirakennetta ja luovat elämyksellisiä reittejä, oikopolkuja, alueen läpi. Kilpailualueen erilaiset

viheralueet antavatkin lupauksia ja niiden muodostamaa verkostoa olisi voinut kehittää pidemmälle. Myös vaiheittain rakentamisen mahdollistavat kaupunkikesannot ovat ajatuksena hieno, mutta realistisesti erittäin hankalat toteuttaa.

Rakennetun ympäristön muodostama aluetopografia on raikas ajatus. Kokonaisuutena ehdotus jää kuitenkin hieman hallitsemattoman oloiseksi kudelmaksi.

27. ZIC ZAC

Voimakkaan omaperäinen ja muodonantoon mielenkiintoinen ja monipuolinen ehdotus. Vanhan tehtaan ympärille sijoitettu käärmemäinen kortteli on sinänsä hieno, mutta valitettavasti se muodostaa tehtaan ympärille muurin ja eristää sen muusta kaupungista.

Ehdotuksen vaiheistus on esitetty yksityiskohtaisesti ja se vaikuttaa oikean suuntaiselta. Kukin vaihe muodostaa oman selkeästi muista alueista erottuvan kokonaisuuden. Tekijä on ansiokkaasti tutkinut ja ottanut kantaa hiilineutraalisuuden kehittämiseen sekä esittää uusia raikkaita näkökulmia kestävään ja ekologista elämäntapaa tukevaan kaupunkisuunnitteluun

Rantaväylän varteen rakennetut korttelit aukeavat virheellisesti valtatie suuntaan ja muodostuvat eräänlaisiksi ”melusiepareiksi”, vaikka tavoitteen tulisi tässä kohtaa olla päinvastainen.

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

28. LASKOS

Ehdotus on suorakulmaisten umpikortteleiden viuhkamaiseen sommitelmaan perustuva erittäin määrätietoinen ja rakenteellisesti ehdoton suunnitelma. Matalasta, 2-4- kerroksisesta tiivistä peruskorttelirakenteesta nousee eri korkuisia tornimaisia rakennuksia, jotka lyövät alueelle voimakkaan kaupunkimaisen leiman. Kortteleiden mitoitukset ei kaikilta osiltaan ole onnistuneita. Kortteleiden väliset suuret puisto- ja liikenteelle varatut liian laajat katutilat syövät aluetehokkuutta ja siten kokonaisuus ei ole tavoitteistaan huolimatta kovin kaupunkimainen. Myös tilahierarkia julkisten kaupunkitilojen, suurten puisto-alueiden ja yksityisten piha-alueiden välillä on osittain sekavaa.

Suorakulmaisuus on häiritsevän ehdotonta ja paikan henki ei välity kokonaissuunnitelmaan. Eteläosan, Ailakintien varren asuin- ja liikekorttelit muodostavat kuitenkin ympäristöönsä sopivan ja tasapainoisen kokonaisuuden. Keskeisimmän alueen ja vanhan tehtaan ympäristön korttelirakenne tuntuu paikkaan nähden hieman väkijäisestä eikä se sellaisenaan muodosta toiminnallista tai rakenteellista kokonaisuutta. Tehdaskiinteistön muuttaminen alueen keskuiseksi on jätetty esittämättä.

Kaupunkivillojen luonteelle olisi ominaisempaa hieman vapaampi sijoittelu: olemassa oleva rakennuskin ikään kuin rimpuilee irti sille vieraasta miljööstä.

Ehdotus on jäänyt monilta osa-alueiltaan keskeneräiseksi ja runsaalla selostuksella on pyritty paikkaamaan esitettyjen kuvien puutteellisuutta.

29. EIXAMPLE

Ehdotuksen lähtökohtana on Jyväskylän ruutukaavan jatkaminen Kankaan alueelle. Lopputulos on kuitenkin ilmeeltään Jyväskylälle vieras ja hiukan kolko.

Tehtaan eteen muodostettu kiilanmuotoinen aukio on omaperäinen ja oikean suuntaisen ajatus, mutta valitettavasti muu umpikorttelirakenne ei yllä kaupunkirakenteellisesti samalle tasolle. Eritoten alueen keskelle syntyneet suurkorttelit ovat mittakaavaltaan liian löysiä ja monotonisia.

Tourulan alueelle on ladattu valtavasti uutta työpaikka rakentamista, joka kulminoi alueen itäreunalle sijoitettuun tornirakennukseen. Tourulan käsittely sinänsä on oikean suuntaista, mutta vaikeasti toteutettavissa vaiheittain. Rantaradan reunan liikerakentaminen on kilpailun tavoitteisiin nähden liian massiivista

30. PIIRIT

Viitteellinen, erittäin luonnosmaiseksi ja kaupunkirakenteeltaan epämääräiseksi jäänyt ehdotus. Ehdotuksen esitysmateriaali on osittain vaikeasti tulkittavissa (mm. rakennusten ja kortteleiden osalta) ja kuvien esitystapa on osittain puutteellinen.

Alueen autottomuus on toteutettu kokonaan maanalaisena liikenneverkkona, joka paikkaan nähden on kovin raskas ja kokonaistaloudellisesti epärealistinen idea. Sinänsä liikenneverkon muodostama kaupunkirakenne on ansiokas ja on aivan turhaan viety maan alle. Nyt esitetty maanpäällinen yhdyskuntarakenne on tilallisesti jäsentymätöntä.

Tehdasrakennuksen jättäminen yksin keskelle rakentamatonta puistoa ei luoda edellytyksiä aktiivisen aluekeskuksen syntymiselle. Keskusalueen korttelit vaikuttavat perusrakenteena loogisilta, vaikka niiden sisäisiä ratkaisuja ja massoitte- lea ei olekaan esitetty. Tourujoen rantaan suunniteltu pientalorakentaminen on lupaavaa, mutta työpaikkarakentamisen vieminen joen tuntumaan tuntuu virheeltä.

Keinoja kohti kestävyyttä ja pientä hiilijälkeä on tutkittu ansiokkaasti. Yhteys kuitenkin esitettyjen keinojen ja itse suunnitelman väliltä puuttuu. Mikäli tekijä olisi vastaavalla tarkkuudella paneutunut muun suunnitelma-aineiston tuottamiseen, olisi ehdotus voinut olla raikas kannanotto vihreän asumisen puolesta.

31. NATURAL DIVER-CITY

Ehdotuksen hieno teoreettinen kontekstualisointi ja määrätietoinen perinteisen kaupunkisuunnittelun ”kieltäminen” on johtanut graafisesti huimaan kokonaisuuteen sekä joihinkin herkkuihin typologisiin ja tilallisiin innovaatioihin. Samaan hengen vetoon on kuitenkin todettava, että ehdotuksen kaupunkirakenteelliset painotukset ja yhteydet ympäröivään kaupunkirakenteeseen ovat suurimmalta osin suoranaisesti virheellisiä tai perusteettomia.

Alue on jaettu kolmeen erilaiseen osaluokkaan, joista keskeinen tiiviisti rakennettu osa-alue on ansiokkain. Ehdotukselle olisi ollut suureksi eduksi, jos koko Kankaan alue olisi perustunut tähän malliin ja sen variaatioihin.

Väljä asuntovaltainen alue on sijoitettu lähimmäksi keskustaa – tätä ratkaisua on arvostelulautakunnassa pidetty yksimielisesti virheellisenä. Myöskään Rantaväylän varteen sijoitettu toimistojen ja liike-elämän vyöhyke ei ole erityisen onnistunut.

Vanhan paperitehtaan käsittely on jäänyt valitettavan vähälle huomiolle ja yksityisten viljelypalojen sijoittaminen tehtaan ja kaupungin välimaastoon on eristänyt tehtaan muusta kaupunkirakenteesta.

Tekijä on määrätietoisesti etsinyt uusia ratkaisuja sosiaaliselle kestävyydelle. Ehdotus esittää ansiokkaasti suomalaisesta näkökulmasta uudenlaista julkisten – puolijulkisten – yksityisten viheralueiden jäsentelyä ja käsittelyä.

4. EHDOTUSKOHTAINEN ARVOSTELU

32. KANGASVILLE

Perusrakenteeltaan onnistunut ehdotus, jossa alueen läpi johdettu laaja puistoakseli jakaa alueen pohjois- ja eteläosaan. Puiston reunaan rakennettavat puoliavoi- met korttelit avautuvat vihermaisemaan ja hyödyntävät metsäisen maiseman laaduk- kaan asumisen osana. Viherakseli paran- taa myös Kankaan asuinalueen sitomista viherkehään ja lisää hyviä ja turvallisia kevyen liikenteen yhteyksiä lähiympäris- töön.

Rakentamisen mittakaava on oikea, mutta lopullista vaikutelmaa heikentää luonnos- mainen esitys, josta ei välity riittävästi tunnelmaa. Rakennusten korkeuksia ei ole esitetty ja massoittelu on viitteellistä. Se- lostuksessa mainittu 3-4- -kerroksinen ra- kentaminen tuntuu paikkaan nähden kovin matalalta ja ainakin paikoittain rakentami- nen voisi olla korkeampaa. Keskeisimpien asuinkortteleiden typologiaa rikastutta- malla ja mittakaavan harkituilla vaihteluilla kortteleista olisi saanut enemmän irti – nyt ne jäävä hieman geneeriksi umpikortteli- variaatioiksi.

Korttelikeskuksen liittyminen ympäröivään kaupunkirakenteeseen ei ole onnistunut. Kadun vieminen alueen keskelle asuinkort- teleiden ja tehtaan väliin lisää alueen läpi- ajoliikennettä, vaikka se tehtaan saavu- tettavuuden kannalta onkin hyvä ratkaisu. Kadun molempien reunojen käsittelyn olisi toivonut olevan urbaania.

5. KILPAILUN RATKAISU

5. KILPAILUN RATKAISU - Ensimmäinen palkinto 36 000 €

Palkintolautakunta päätti yksimielisesti jakaa palkintosumman 99 000 euroa seuraavasti:

Ensimmäinen palkinto 36 000 € "HJALMARIN UNI"

Ehdotus "Hjalmarin uni" on hallittu ja kaikki osa-alueet on ratkaistu omassa tyylijassaan lähes virheettömästi. Suunnitelman lähtökohta on voimakkaan arkkitehtoninen - aluerakenteellinen kompositio perustuu kahteen kaupunkiaukioon. Ehdotuksessa on eläydytty kiitettävästi kortteleiden sisäiseen maailmaan ja katutilojen mitta-kaavaan ja synnytetty alueelle ominainen pienimittakaavainen, kuitenkin tiivis ja riittävään kokonaistehokkuuteen yltävä kaupunkimainen ratkaisu.

5. KILPAILUN RATKAISU - Jaettu kolmas palkinto 22 500 €

Jaettu kolmas palkinto 22 500 € "KOLLEKTIIVILIPASTO"

Ehdotus "Kollektiivilipasto" on ympäristön ehdoilla ja maisemallisesti erittäin ansiokkaasti ja huolellisesti laadittu työ. Sen eläytyvä lähestymistapa aluesuunnitteluun on luonut moniulotteisen ehdotuksen, jossa erilaisten viheryhteyksien ja kaupunkitilojen sarjat luovat kiinnostavia reittejä alueen läpi. Vanhan paperitehtaan ympäristöön esitetyt ratkaisut ovat esimerkiksi: rohkea lisärakentaminen ja luonteavat liikenneyhteudet luovat Vanhalle tehtaalle realistisia toimintaedellytyksiä ja synnyttävät tehtaasta mielenkiintoisen ja toimivan kokonaisuuden.

5. KILPAILUN RATKAISU - Jaettu kolmas palkinto 22 500 €

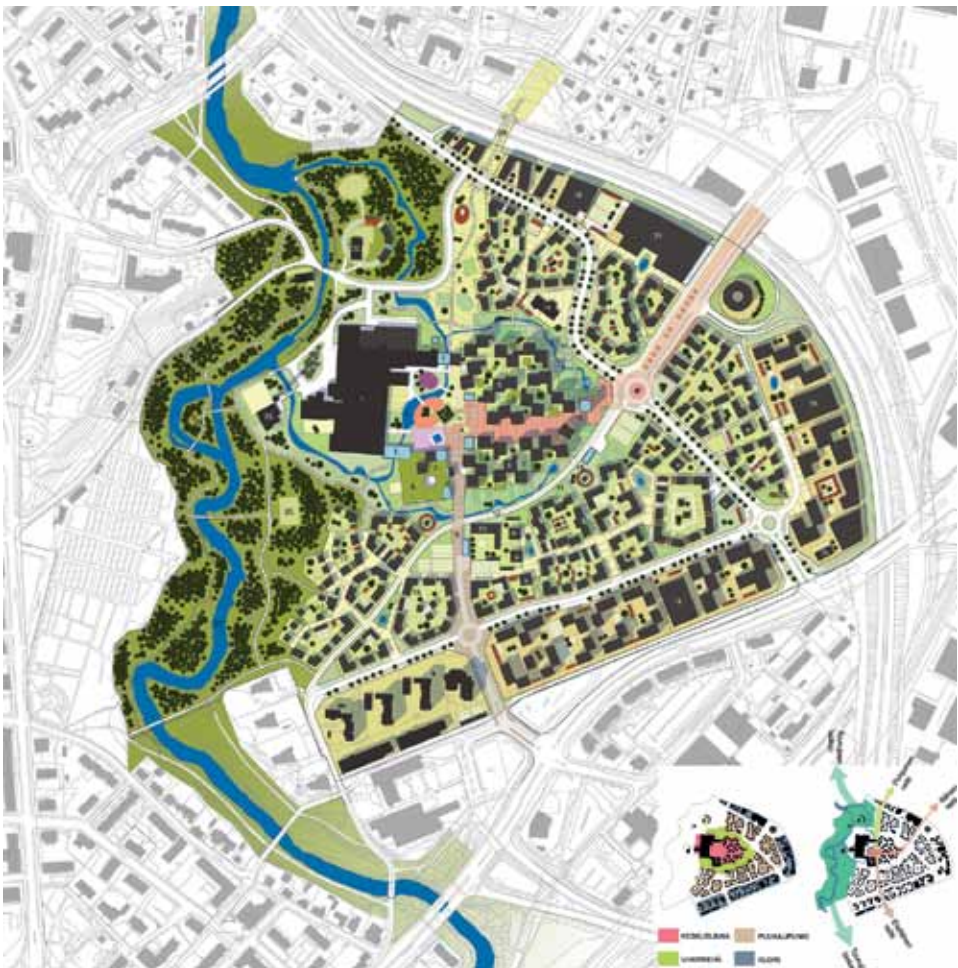

Jaettu kolmas palkinto 22 500 € "KANGASTUS II"

Ehdotuksessa "Kangastus"(2) Kankaan alueesta on muodostettu kaupunkimainen kokonaisuus, jota tiivis korttelirakenne ja erilaisten kaupunkitilojen sarjat rytmittävät. Tourujoki, vanhan paperitehtaan alue ja uusi Tourupuisto luovat alueen identiteetin ja toiminnallisen sydämen, joka sitoo alueen elementit toisiinsa. Ehdotuksessa esitetyt erilaiset korttelityypit ovat kilpailun parhaimmistoa ja niissä yhdistyy Jyväskylän kantakaupunkiin sopiva mittakaava ja erilaisten rakennustyyppien kirjo.

5. KILPAILUN RATKAISU - Lunastukset á 9 000 €

Lunastus á 9 000 € "ONE"

"One" on mielenkiintoinen ja omaperäisen postmoderni kannanotto pikkukaupunkimaisuuden puolesta. Peruskonseptin rakentuu kolmesta kerroksellisuutta luovasta kehästä. Ehdotuksen suurimmat ansiot ovat ihmisen mittakaavan huomioimisessa rakentamisessa.

Lunastus á 9 000 € "MALJA KANKAALLE"

Ehdotus "Malja Kankaalle" rakentaa vanhan paperitehtaan ympäristöstä vahvan ja aktiivisen ytimen, jonka ympärille kaupunkimainen umpikortteleiden sarja kiertyy. Tourujoen laaksoon esitetyt puutarhakorttelit ovat mittakaavallisesti hienovaraisia ja osoittavat ehdotuksen tekijältä harvinaista eläytymistä suunnittelualueen potentiaaliin.

5. KILPAILUN RATKAISU - Kunniamaininnat

Lisäksi päätettiin antaa kunniamaininta ehdotuksille ”Kotikangas”, ”Lippo”, ”Kangastus I” ja ”Natural Diver-City”.

Kunniamaininta ”KOTIKANGAS”

”Kotikankaan” suurimmat ansiot liittyvät olemassa olevan rakennuskannan (tehtaan alue ja Tourula) täydennysrakentamiseen. Kahden pistetalon vieminen tehtaan itäpuolelle lähelle Tourujokea on erinomainen tapa hyödyntää jokilaakson upeita maisemia ja saada koko hieno virkistysalue paremmin tavoitettavaksi.

Kunniamaininta ”LIPPO”

”Lipon” erityisansiot ovat liikenneverkon turvallisessa ja toimivassa suunnittelussa: pyöräliikenteen ehdoilla on kehitetty auto-liikenteen verkko, jossa jalankulku ja pyöräliikenne eivät risteä kokoojakatujen ja liikenneväylien kanssa tasossa lainkaan.

5. KILPAILUN RATKAISU - Kunniamaininnat

Kunniamaininta ”KANGASTUS I”

”Kangastus” (1) luo uudelle kaupunginosalle tunnistettavan identiteetin ja vahvan urbaanin hahmon, joka näkyy suurmaisemassa ja olisi oivallinen pari keskustan toisella puolella sijaitsevalle Lutakolle.

Kunniamaininta ”NATURAL DIVER-CITY”

”Natural Diver-city” ehdotuksen teoreettinen kontekstualisointi ja määrätietoinen perinteisen kaupunkisuunnittelun ”kieltäminen” on johtanut graafisesti huimaan kokonaisuuteen sekä joihinkin herkullisiin typologisiin ja tilallisiin innovaatioihin.

